

Accountantsverslag 2024

Gemeente Den Helder (CONCEPT)

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Aan de raadsleden van gemeente Den Helder
Willemsoord 66
1781 AS Den Helder

7 juli 2025

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening van uw gemeente voor het boekjaar dat eindigt op 31 december 2024. We hebben onze werkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met ons controleplan 2024 en onze overeenkomst met zaaknummer 2022-062376 gedateerd 10 juli 2023. Onze zienswijzen, bevindingen en aanbevelingen zijn open en constructief besproken met de portefeuillehouder Financiën en de ambtelijke organisatie.

Het accountantsverslag begint met een samenvatting van onze belangrijkste bevindingen en aanbevelingen. Daarna gaan wij in op de reikwijdte van onze controle, de diepgang waarmee wij gecontroleerd hebben en tot welke oordeel wij gekomen zijn. Vervolgens geven wij onze visie op de informatiewaarde en leesbaarheid van de paragrafen en de programmaverantwoording.

Nadat wij onze analyse hebben gegeven van de financiële positie van uw gemeente, gaan wij in meer detail in op de belangrijkste bevindingen uit onze controlewerkzaamheden. Dit doen wij langs de drie domeinen fysiek, sociaal en bedrijfsvoering.

Vervolgens geven wij op hoofdlijnen ons beeld van de interne beheersing van uw organisatie en gaan we dieper in op de speerpunten die u ons heeft meegegeven tijdens de controle.

We sluiten het accountantsverslag af met bijlagen waarin we bevindingen hebben opgenomen over een aantal wettelijk verplichte onderwerpen, zoals Sisa, WNT en onze onafhankelijkheid. In de bijlage hebben we ook enkele actuele ontwikkelingen gegeven die voor u van belang kunnen zijn.

Dit accountantsverslag is opgezet als interactief document waar u eenvoudig doorheen kunt navigeren door op de menuopties aan de linkerzijde of de onderstreepte woorden te klikken. Wij vragen u terughoudend te zijn met het printen van het accountantsverslag.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om u en uw medewerkers te bedanken voor de prettige samenwerking die we ervaren hebben. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen.

Met vriendelijke groet,
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

J.G. Schuijt MSc RA

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen controle

Interne beheersing

Speerpunten van de gemeenteraad

Bijlagen

Samenvatting van onze bevindingen en aanbevelingen

Voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken

Wij zijn voornemens om een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de jaarrekening van uw gemeente. Derhalve vinden wij dat de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording, een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid, rekening houdend met de goedkeuringstolerantie.

Omdat de goedkeuringstolerantie afhankelijk is van de werkelijke lasten en werkelijke dotaties aan de reserves, hebben wij de tolerantie die wij eerder hebben opgenomen in ons controleplan geactualiseerd op basis van de definitieve jaarrekening. De tolerantie voor fouten die wij bij de controle hebben gehanteerd bedraagt (afgerond) EUR 2,9 miljoen.

Onzekerheden aanwezig

Ons goedkeurend oordeel betekent niet dat er geen fouten en onzekerheden geconstateerd zijn. Wel houdt het in dat deze fouten en onzekerheden onder de goedkeuringstolerantie blijven die uw raad heeft vastgesteld. Het totaal van de fouten die in de jaarrekening aanwezig zijn is EUR 1,9 miljoen. De onzekerheid is EUR 1,6 miljoen.

Het college heeft de rechtmatigheidsverantwoording afgegeven

Het college heeft vastgesteld dat de omvang van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen EUR 10,5 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van EUR 8,7 miljoen. De reden voor de onrechtmatigheid is een samenloop van begrotingsonrechtmatigheid (EUR 9,9 miljoen, waarvan EUR 9,9 miljoen acceptabel) en onrechtmatige aanbestedingen (EUR 0,6 miljoen). Op basis van onze werkzaamheden zijn wij niet tot een andere conclusie gekomen dan het college.

Leesbaarheid van de programmaverantwoording kan beter

De leesbaarheid van de programmaverantwoording is naar onze mening verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar. Het ontbreekt echter aan concrete doelstellingen en maatschappelijke effecten die voldoende meetbaar zijn. Tevens wordt geen gebruik gemaakt van gemeente-specifieke kritische prestatie-indicatoren. Het resultaat is dat wel inzichtelijk wordt gemaakt of een beoogde activiteit is uitgevoerd, maar het blijft aan de interpretatie van de lezer of het achterliggende doel en maatschappelijk effect is behaald.

Ons samenvattend beeld van de paragrafen

Voor de paragrafen geldt dat de leesbaarheid en informatiewaarde verschilt per paragraaf. Naar onze mening ontbreekt het over de hele breedte nog wel aan een toereikende koppeling tussen de uitgangspunten van het beleid en de realisatie gedurende het jaar. Met andere woorden: wat stond er in de betreffende paragraaf in de begroting en wat is er uiteindelijk in de praktijk van terecht gekomen.

De paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen voldoen niet (volledig) aan het BBV en/of de financiële verordening.

Financiële positie van uw gemeente als geheel is voldoende

Uit onze analyse blijkt dat de financiële positie van uw gemeente als geheel voldoende is, maar ook dat dat de financiële positie ten opzichte van andere gemeenten achterblijft. Vanaf pagina 17 hebben wij onze constatering per kengetal nader geduid. Wij raden u aan om, naast het toezichtskader van de provincie, eigen normen te ontwikkelen per kengetal, zodat u voor uzelf kunt bepalen of de financiële positie nog passend is voor uw specifieke situatie of dat maatregelen wenselijk zijn om bij te sturen.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen controle

Interne beheersing

Speerpunten van de gemeenteraad

Bijlagen

Samenvatting van onze bevindingen en aanbevelingen

Weerstandsvermogen is toereikend

Uit de jaarstukken blijkt dat het weerstandsvermogen ruim voldoet aan de norm die uw raad heeft gesteld. Het weerstandsvermogen van uw gemeente is 3,7 waar de raad een norm van 1,0 heeft vastgesteld.

In de jaarrekening 2024 is de berekening van het weerstandsvermogen aangepast ten opzichte van 2023. Het college heeft dit uitgebreid toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen. Met deze aanpassing zijn de grootste subjectieve elementen uit de berekening van het weerstandsvermogen gehaald. Desondanks blijft het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit een subjectief proces. Bij het duiden van dit getal raden wij u aan om het weerstandsvermogen altijd gezamenlijk met de andere kengetallen te beschouwen.

Jaarafsluiting is over het algemeen goed verlopen

Over het algemeen zijn wij tevreden met de wijze waarop het afsluitproces en de jaarrekeningcontrole zijn verlopen. Bij de start van de controle waren de door ons gevraagde documenten voor het grootste deel beschikbaar. Ten opzichte van voorgaand jaar zien we een duidelijke verbetering bij de oplevering van het Sisa-dossier.

Ondanks deze positieve ontwikkeling, hebben wij echter ook een aantal aandachtspunten die ervoor kunnen zorgen dat de jaarrekeningcontrole volgend jaar nog efficiënter kan plaatsvinden: De belangrijkste is de kwaliteit van de jaarstukken bij aanvang van de controle.

Onze bevindingen in het fysiek domein

Bij de actualisaties van de grondexploitaties per 1 januari 2025 is geen rekening gehouden met de meest recente wijziging in het BBV. Het effect voor de jaarrekening 2024 blijft onder onze rapporterings--tolerantie. Daarom hebben wij deze fout niet meegewogen bij onze oordeelsvorming.

Voor de risico's die aanwezig zijn in de grondexploitaties is geen afzonderlijke Reserve Grondexploitatie gevormd. In plaats daarvan moet het risico worden opgevangen door het weerstandsvermogen. Om de dekking van de risico's uit de grondexploitaties explicieter zichtbaar te maken, geven wij u in overweging om ten laste van de algemene reserve een afzonderlijk Reserve Grondexploitatie te vormen.

Wij hebben begrepen dat de initiële overeenkomst met de ontwikkelaar van het Willem Alexanderhof in 2025 afloopt. De eerste gesprekken zijn gestart over de aanpassing van de afdracht door de ontwikkelaar aan de actuele marktomstandigheden. Dit kan een materieel positief effect hebben op het eindresultaat van de exploitatie. Dit positieve effect zal direct bijdrage aan het resultaat en vermogen van de gemeente in het jaar dat het zich voordoet, omdat de verliesvoorziening dan lager kan worden opgenomen in de balans.

In 2024 zijn twee nieuwe grondexploitaties door uw raad geopend, te weten Station Zuid en Tillen Hof. Wij hebben geconstateerd dat er binnen beide grondexploitaties nog veel onzekerheid bestaat die mogelijk een materieel financieel effect kunnen hebben. Dit hebben wij op pagina 24 verder uitgewerkt.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen controle

Interne beheersing

Speerpunten van de gemeenteraad

Bijlagen

Samenvatting van onze bevindingen en aanbevelingen

Onze bevindingen in het sociaal domein

De werkelijk kosten van het sociaal domein zijn fors hoger dan de primaire begroting. Dit was reeds door het college geconstateerd en in de bijgestelde begroting verwerkt. Deze bijgestelde begroting wijkt niet veel af van de werkelijke kosten, maar binnen de verschillende componenten (inkomen, Wmo, Jeugd) zijn wel grote verschillen zichtbaar. Voor bij de kosten voor jeugdzorg is een forse overschrijding ten opzichte van de aangepaste begroting. Hoewel de jeugdzorg inherent moeilijk te beheersen is doordat het een open einde regeling betreft en er veel afhankelijkheid is van externe partijen, denken wij toch dat er voldoende mogelijkheden zijn om de interne beheersing te verbeteren. Eerder hebben wij uw gerapporteerd dat de organisatie al op de goede weg is, maar nog wel stappen moet zetten.

Onze bevindingen in het domein bedrijfsvoering

In eerdere jaren hebben wij geconstateerd dat de interne beheersing van de verbonden partijen adequaat, maar kwetsbaar is. Deze kwetsbaarheid is vooral gelegen in de continuïteit van de dossierkennis. Ondanks dat dit risico de aandacht heeft van het college, is het nog niet gelukt om de kwetsbaarheid weg te nemen.

Financiële situatie Luchthaven Den Helder op termijn kwetsbaar

De financiële situatie van de Luchthaven Den Helder is op korte termijn solide, maar op middellange termijn (erg) kwetsbaar, in het bijzonder door de verhoging van de tarief voor het medegebruik van het Maritiem Vliegkamp De Kooy. Hierbij is van belang dat Luchthaven Den Helder volledig aansprakelijk is voor verliezen van Den Helder Airport C.V. boven een contractueel afgesproken (beperkt) bedrag. Dit geldt mogelijk ook voor (een deel van) de koopsom van het over te nemen belang in Den Helder Airport C.V.

Geen indicaties voor fraude

Tijdens onze controle hebben wij nadrukkelijk aandacht besteed aan het onderwerp fraude. Uit onze werkzaamheden zijn geen indicaties voortgekomen voor fraude.

Schattingen door het college zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen, bijvoorbeeld ten aanzien van de waardering van de (im)materiële vaste activa en de grondexploitaties. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt beoordeeld en allemaal als evenwichtig aangemerkt.

Uw speerpunten nader uitgewerkt

Kapitaalbelang in Willemsoord volledig voorzien

Het college heeft in de jaarrekening 2024 in overleg met de auditcommissie gevolg gegeven aan onze aanbeveling om de waarde van het kapitaalbelang in Ontwikkelings- en Exploitatiemaatschappij Willemsoord B.V. te onderbouwen. Dit heeft geleid tot het vormen van een verliesvoorziening van EUR 5,3 miljoen. Deze voorziening is op de balans in mindering gebracht op de boekwaarde van het kapitaalbelang.

Financiële afspraken project Dijkkwartier Den Helder onzeker

Wij concluderen dat er nog veel onzekerheden bestaan in de planvorming en financiële afspraken ten aanzien van het project Dijkkwartier. Afspraken liggen niet of onvoldoende vast, waardoor ze niet 'hard' zijn. Indien het project geen doorgang vindt, dan is op dit moment het risico voor de gemeente beperkt tot de plankosten en terugbetaling van de ontvangen subsidie.

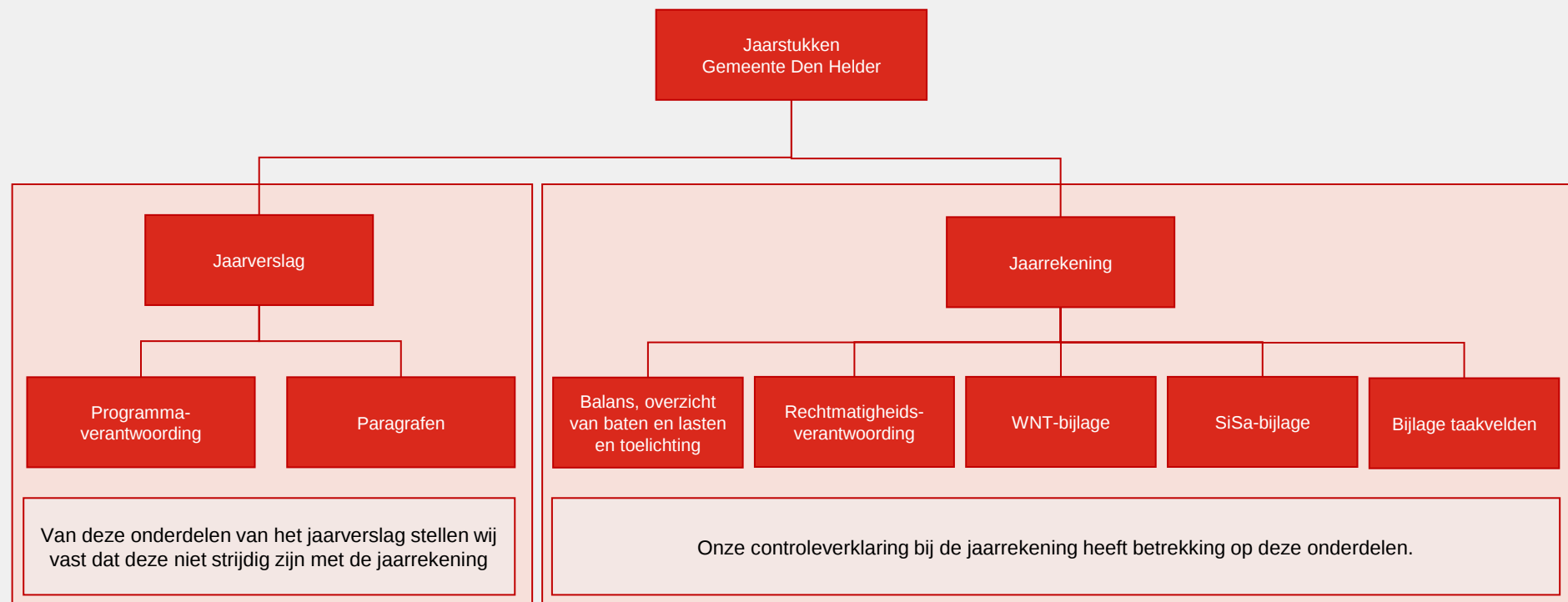

	Samenvatting
	Jaarrekening
Reikwijdte van de controle	
	Goedkeuringstolerantie
	Ons getrouwheidsoordeel
	Samenvatting bevindingen
	Rechtmatigheidsverantwoording
	Informatiewaarde jaarverslag
	Financiële positie
	Bevindingen controle
	Interne beheersing
	Speerpunten van de gemeenteraad
	Bijlagen

De reikwijdte van onze controle

U heeft ons verzocht om de jaarrekening 2024 van uw gemeente te controleren. De jaarstukken bestaan uit meerdere onderdelen, welke wij niet allemaal met dezelfde diepgang controleren. In het auditplan hebben wij afspraken met u gemaakt over de reikwijdte van de controle.

Wij bevestigen dat de definitieve reikwijdte van de controle gelijk is aan die in het auditplan. Onderstaand hebben wij een samenvatting opgenomen op welke wijze wij de verschillende onderdelen van de jaarstukken in onze controle hebben betrokken.

Samenvatting

Jaarrekening

Reikwijdte van de controle

Goedkeuringstolerantie

Ons getrouwheidsoordeel

Samenvatting bevindingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Informatiewaarde jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen controle

Interne beheersing

Speerpunten van de gemeenteraad

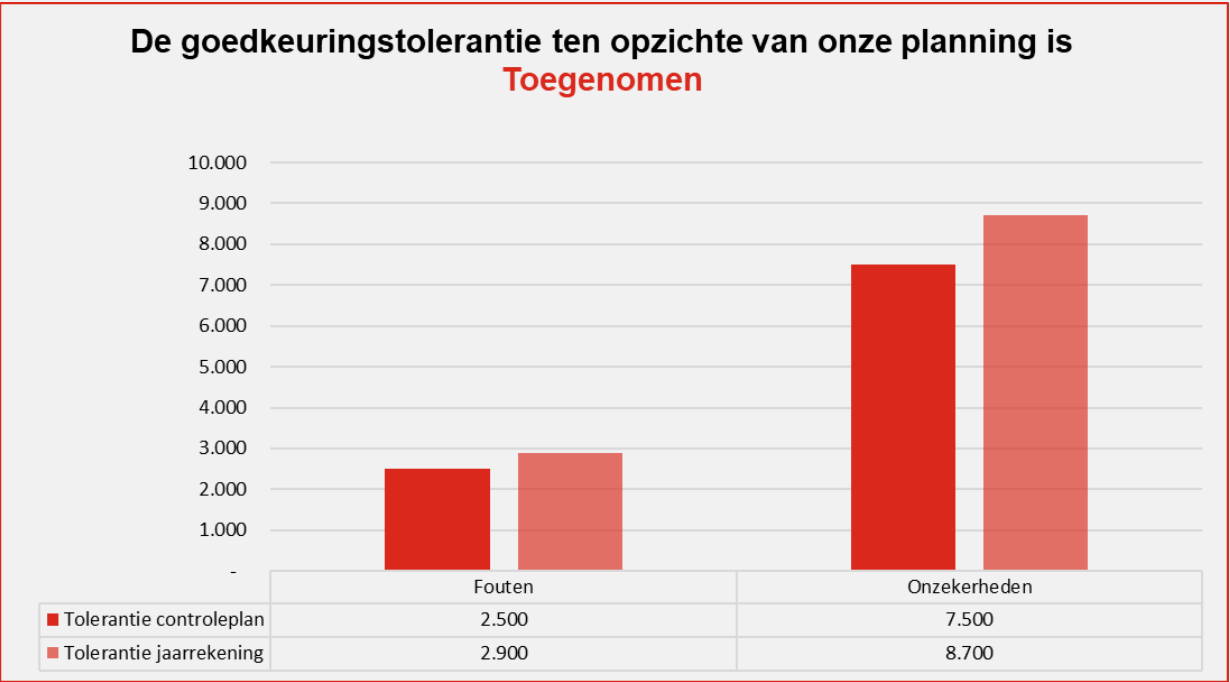
Bijlagen

Dit zijn de definitieve toleranties die wij hebben gebruikt tijdens onze controle

U bepaalt binnen de wettelijke kaders welke goedkeuringstoleranties wij hanteren. Op grond van het BADO bedraagt deze tolerantie maximaal 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves voor fouten en 3% voor onzekerheden. U heeft ons gevraagd om deze maximale tolerantie te gebruiken bij onze werkzaamheden. De relatie tussen de goedkeuringstolerantie, eventueel geconstateerde afwijkingen en ons oordeel staat in tabel rechts van deze pagina aangegeven. Omdat de goedkeuringstolerantie afhankelijk is van de werkelijke lasten en werkelijke dotaties aan de reserves, hebben wij de tolerantie die wij eerder hebben opgenomen in ons controleplan geactualiseerd op basis van de definitieve jaarrekening. Dit hebben wij samengevat in onderstaande grafiek.

	≤ 1%	≤ 3%	≥ 3%	≥ 10%
Fouten	Goedkeurend	Beperking	Afkeuring	Afkeuring
Onzekerheden	Goedkeurend		Beperking	Oordeel-onthouding

Rapporteringstolerantie
De rapporteringstolerantie is de grens waarboven wij gevonden afwijkingen in dit accountantsverslag aan u rapporteren. U heeft voor dit controlejaar de rapporteringstolerantie bepaald op € 100.000.

Reikwijdte van de controle

Goedkeuringstolerantie

Ons getrouwheidsoordeel

Samenvatting bevindingen

Rechtmatigheidsverantwoording

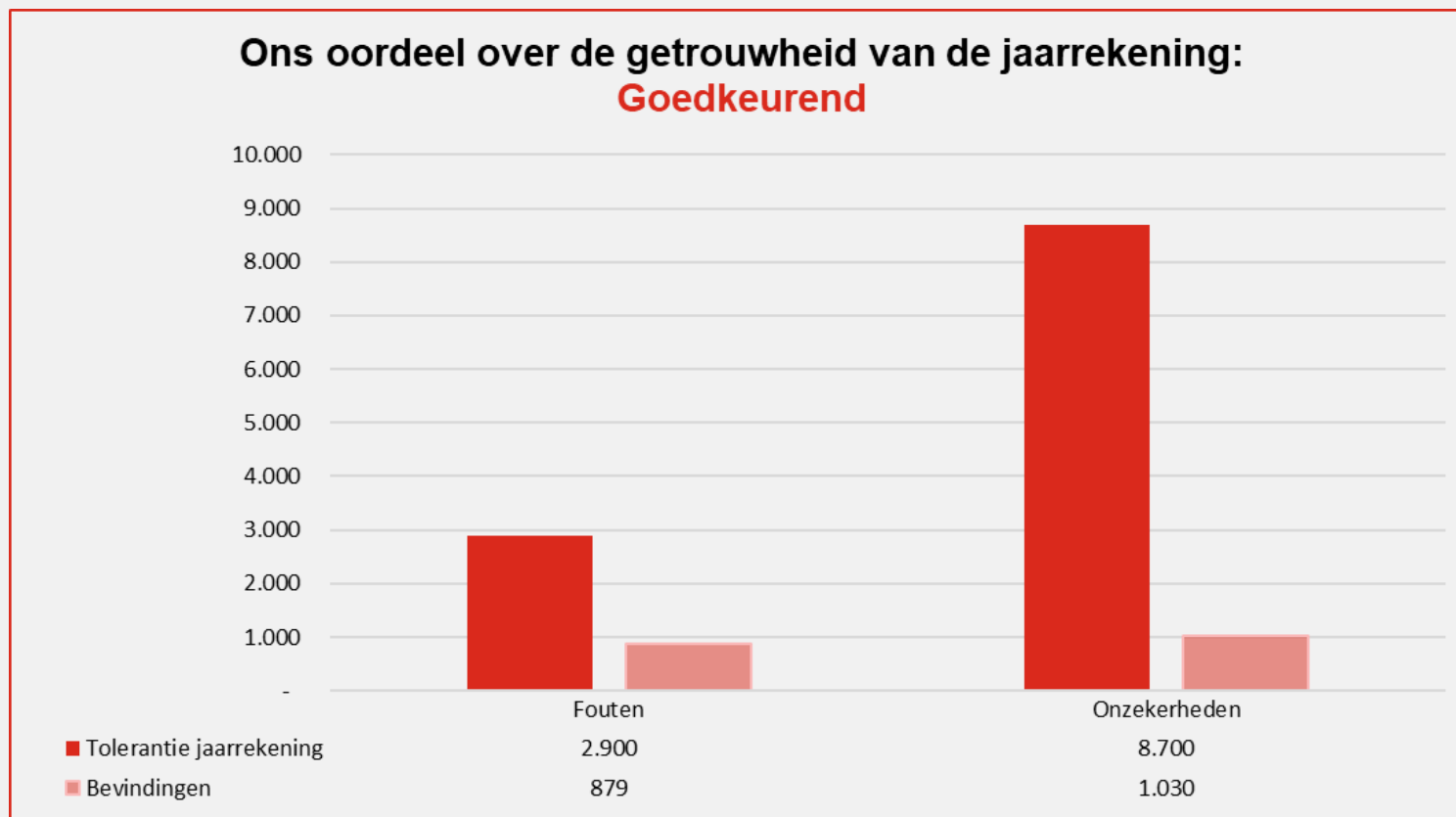
Wij geven een goedkeurend oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening

Ons oordeel bij uw jaarrekening

Wij zijn voornemens om een goedkeurende controleverklaring af te geven bij de jaarrekening van uw gemeente. Derhalve is ons oordeel dat de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording, een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid, rekening houdend met de goedkeuringstolerantie.

Bevindingen blijven binnen de tolerantie

Ons goedkeurend oordeel betekent niet dat er helemaal geen fouten en onzekerheden geconstateerd zijn. Wel houdt het in dat deze fouten en onzekerheden onder de goedkeuringstolerantie blijven die uw raad heeft vastgesteld. Dit hebben wij in onderstaande tabel samengevat. Op de volgende pagina kunt u lezen om welke specifieke fouten en onzekerheden het gaat.

	Samenvatting
	Jaarrekening
Reikwijdte van de controle	
Goedkeuringstolerantie	
Ons getrouwheidsoordeel	
Samenvatting bevindingen	
Rechtmatigheidsverantwoording	
	Informatiewaarde jaarverslag
	Financiële positie
	Bevindingen controle
	Interne beheersing
	Speerpunten van de gemeenteraad
	Bijlagen

Fouten en onzekerheden in de jaarrekening nader uitgelicht

Op de vorige pagina hebben wij u gemeld wat het totaal is van de fouten en onzekerheden die wij hebben geconstateerd, die het college niet heeft gecorrigeerd of niet heeft kunnen corrigeren. Hieronder hebben we de fouten specifiek voor u uitgesplitst. Op de volgende pagina hebben we dit gedaan met de onzekerheden.

Fouten

De fouten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Investering	Bedrag in EUR 1.000
Voorziening RVU gevormd vanuit resultaatbestemming	879
Onttrekkingen voorzieningen via taakvelden verlopen	0
Totaal	879

Voorziening RVU gevormd vanuit resultaatbestemming

Vanuit de resultaatbestemming 2023 is een voorziening Regeling Vervroegde Uittreding gevormd van EUR 879.000. In het BBV is het echter niet toegestaan om voorzieningen te vormen rechtstreeks vanuit de resultaatbestemming. Dit moet altijd via de resultaatbepaling gebeuren. Daarom hebben wij de vorming van de voorziening als fout meegenomen.

Onttrekkingen voorzieningen via taakvelden verlopen

In de jaarrekening 2024 hebben onttrekkingen plaatsgevonden aan (onderhouds)voorzieningen die verantwoord zijn via de taakvelden. In het BBV is echter bepaald dat de vorming van en toevoegingen aan de voorzieningen via het taakveld moet gebeuren, maar dat uitgaven vanuit de voorzieningen direct van de voorzieningen moeten worden afgeboekt. Omdat dit niet juist heeft plaatsgevonden zijn zowel de kosten als baten in de programmarekening EUR 1,0 miljoen te hoog verantwoord. Per saldo heeft dit echter geen effect op het resultaat en de balans.

	Samenvatting
	Jaarrekening
	Reikwijdte van de controle
	Goedkeuringstolerantie
	Ons getrouwheidsoordeel
	Samenvatting bevindingen
	Rechtmatigheidsverantwoording
	Informatiewaarde jaarverslag
	Financiële positie
	Bevindingen controle
	Interne beheersing
	Speerpunten van de gemeenteraad
	Bijlagen

Fouten en onzekerheden in de jaarrekening nader uitgelicht

Onzekerheden

De onzekerheden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Investering	Bedrag in EUR 1.000
Levering Wmo-zorg niet vastgesteld	348
Levering Jeugdzorg niet vastgesteld	511
Levering zorg via pgb niet vastgesteld	171
Totaal	1.030

Levering zorgprestaties niet vastgesteld

De zorgverleners die een totale productie leveren van meer dan EUR 75.000, dienen een verantwoording te verstrekken voorzien van een accountantsverklaring waaruit blijkt dat de zorg daadwerkelijk geleverd is. Het college heeft geconstateerd dat enkele zorgverleners die niet (tijdig) hebben gedaan, dan wel een niet-goedkeurende verklaring hebben meegestuurd. De totale productiewaarde van deze aanbieders is EUR 1.472.000. Hiervan heeft EUR 273.000 betrekking op Wmo-zorg en EUR 1.199.000 op jeugdzorg.

Onzekerheid Pgb-zorg

Naast de zorg in natura, verstrekt de gemeente ook een bedrag van EUR 171.000 aan Pgb-budgetten. Van deze zorg heeft het college geen werkzaamheden uitgevoerd op de levering van betaalde zorg. Wij kunnen daarom niet vaststellen of deze zorg daadwerkelijk heeft plaatsgevonden en nemen daarom deze lasten mee als onzekerheid voor onze controle.

Samenvatting

Jaarrekening

Reikwijdte van de controle

Goedkeuringstolerantie

Ons getrouwheidsoordeel

Samenvatting bevindingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Het college heeft voor het eerst de rechtmatigheidsverantwoording afgegeven

Achtergrond

Dit jaar heeft het college wederom een eigen oordeel gegeven bij de rechtmatigheid van de jaarrekening. Deze rechtmatigheidsverantwoording is onderdeel van de jaarrekening en valt daarom binnen de reikwijdte van onze controle. Daarmee zijn voor de raad waarborgen ingebouwd dat het college niet zomaar de verantwoording kan opstellen en afgeven.

Bij rechtmatigheid in dit kader bestaat er een duidelijke relatie met het financiële beheer. Baten, lasten en balansmutaties moeten rechtmatig tot stand zijn gekomen. De rechtmatigheidsverantwoording door het college gaat dus primair om de financiële beheershandelingen.

Rechtmatigheidscriteria

In de rechtmatigheidsverantwoording legt het college verantwoording af over de volgenderechtmatigheidscriteria:

- **Begrotingsrechtmatigheid:** handelt het college binnen de door u beschikbaar gestelde budgetten en kredieten.
- **Misbruik en oneigenlijk gebruik:** zijn in (de uitvoering van) het beleid voldoende waarborgen opgenomen om misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving drie te voorkomen of tegen te gaan?
- **Voorwaardencriterium:** zijn de baten, lasten en balansmutaties in overeenstemming met wet- en regelgeving tot stand gekomen?

Alle andere criteria worden afgedekt door het oordeel van de accountant over het getrouwe beeld van de jaarrekening. Deze hoeven niet vermeld te worden in de rechtmatigheidsverantwoording.

Verantwoordingsgrens

In de rechtmatigheidsverantwoording rapporteert het college over geconstateerde afwijkingen. Onder afwijkingen wordt verstaan fouten en onduidelijkheden over de rechtmatigheid van een financiële beheershandeling. U heeft ervoor gekozen om de verantwoordingsgrens vast te stellen op 3% van de werkelijke lasten, inclusief werkelijke toevoegingen aan de reserves. Dit is gelijk aan (afgerond) EUR 8,7 miljoen.

Vaststelling door het college

Het college heeft vastgesteld dat de omvang van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen EUR 10,5 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de vastgestelde grens van EUR 8,7 miljoen.

De reden voor de onrechtmatigheid is een samenloop van begrotingsonrechtmatigheid (EUR 9,9 miljoen) en onrechtmatige aanbestedingen (EUR 0,6 miljoen). De onrechtmatigheden zijn in meer detail toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording en de paragraaf Bedrijfsvoering. Hierin is ook opgenomen dat een deel van de begrotingsonrechtmatigheid als acceptabel moet worden aangemerkt. Dit gaat om een bedrag van EUR 9,9 miljoen.

Ons oordeel over de rechtmatigheidsverantwoording

Wij hebben de werkzaamheden die door en namens het college zijn uitgevoerd om tot de rechtmatigheidsverantwoording te komen in detail beoordeeld. Op basis van deze werkzaamheden zijn wij niet tot een andere conclusie gekomen dan het college. Daarom hebben wij geoordeeld dat de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Programmaverantwoording
Paragrafen

Financiële positie

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Ons beeld van de leesbaarheid en informatiewaarde van de programmaverantwoording

In de tabel hieronder hebben wij ons mening gegeven over de leesbaarheid en informatiewaarde van de programmaverantwoording.

Daarnaast hebben wij beoordeeld of de programmaverantwoording in overeenstemming is met de jaarrekening en voldoet aan alle eisen die het BBV eraan stelt.

Proces	2024	2023	Belangrijkste reden classificatie niet-groen
Leesbaarheid	●	●	- De programma's kennen een duidelijke en consistente opbouw, met goede links naar de beleidskaders. Dit is een verbetering ten opzichte van 2023 - Mooie opbouw van algemene doelen, naar beoogde activiteiten, naar hetgeen werkelijk aan activiteiten is gedaan. Hierin zit een goede causaliteit.
Informatiewaarde	●	●	- Het ontbreekt aan concrete doelstellingen en maatschappelijke effecten die voldoende meetbaar zijn. - Er wordt geen gebruik gemaakt van kritische prestatie-indicatoren. Wel zijn de verplichte BBV-indicatoren opgenomen in de programma's. Deze staan echter niet in een directe relatie met de doelstellingen en activiteiten die in de programma's zijn genoemd. - Het resultaat is dat inzichtelijk wordt gemaakt of de beoogde activiteit is uitgevoerd, en zo ja, op welke wijze. Het blijft echter aan de interpretatie van de lezer of het achterliggende doel en maatschappelijk effect is behaald.
Overeenstemming met jaarrekening	●	●	
In overeenstemming met het BBV	●	●	

Legenda	Betekenis
●	Voldoet niet of beperkt aan de norm
●	Voldoet aan de norm, maar verdere verbetering is mogelijk om de raad beter in positie te brengen
●	Voldoet aan de norm en brengt de raad goed in positie

Samenvatting

Jaarrekening

**Informatiewaarde
jaarverslag**

Programmaverantwoording

Paragrafen

Financiële positie

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Ons beeld van de leesbaarheid en informatiewaarde van de paragrafen

In onze visie vormen de paragrafen een belangrijk onderdeel voor de raad om haar controlerende taak goed te kunnen uitvoeren. In deze paragrafen moet het college verantwoording afleggen over een aantal belangrijke beleidsmatige onderwerpen die dwars door de programma's heen snijden. Daarom geven wij ook ten aanzien van de paragrafen ons beeld van de leesbaarheid en informatiewaarde. Tevens beoordelen we of de paragrafen in overeenstemming zijn met de jaarrekening en voldoen aan alle eisen die het BBV aan de paragrafen stelt. Dit hebben wij per paragraaf gedaan.

Op de volgende pagina's hebben wij onze ons mening gegeven over de leesbaarheid en informatiewaarde van de paragrafen.

Wij bevelen u aan om ook onze signaleringen ten aanzien van de paragrafen mee te nemen bij de verdere ontwikkeling van uw P&C documenten.

Voor de paragrafen geldt dat de leesbaarheid en informatiewaarde erg verschilt per paragraaf. Een positief voorbeeld is de paragraaf Weerstandsvermogen. Deze paragraaf is duidelijk opgezet en, net als de andere paragrafen, in begrijpelijke taal geschreven. Mede door de gewijzigde systematiek is er een goede ontwikkeling zichtbaar ten opzichte van de paragraaf van voorgaand jaar. Aan de andere kant voldoen de paragrafen Lokale heffingen en Onderhoud kapitaalgoederen niet (volledig) aan het BBV en/of de financiële verordening.

Naar onze mening ontbreekt het over de hele breedte nog wel aan een toereikende koppeling tussen de uitgangspunten van het beleid en de realisatie gedurende het jaar. Met andere woorden: wat stond er in de betreffende paragraaf in de begroting en wat is er uiteindelijk in de praktijk van terecht gekomen. De paragrafen bevatten over het algemeen wel voldoende informatie over het onderwerp van de paragraaf.

Samenvattend komen wij tot de volgende aanbevelingen om de leesbaarheid en informatiewaarde van de paragrafen te verbeteren::

- Leg de inhoud van de paragrafen langs de meetlat van het BBV en van de financiële verordening;
- Versterk de koppeling tussen de paragrafen in de begroting en de paragrafen in de jaarrekening;
- Voorzie kwalitatieve analyses van verklarende kwantitatieve analyses;
- Maak meer gebruik van grafieken en infographics, zoals reeds is gedaan in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Ons beeld van de leesbaarheid en informatiewaarde van de paragrafen

Proces	2024	2023	Belangrijkste reden classificatie niet-groen
Lokale heffingen	●	●	- Geen inzicht gegeven in de mate van kostendekkendheid per heffing voor alle rechten en bestemmingsheffingen die de gemeente in rekening brengt. (artikel 10 lid c BBV) - Uit de toelichting van de achterliggende (beleids)keuzes blijkt niet hoe de kostendekkendheid tussen verschillende onderdelen wordt bereikt door kruissubsidiëring, alsmede in welke mate er kruislings wordt gesubsidieerd. (Notitie Lokale heffingen)
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	●	●	
Onderhoud kapitaalgoederen	●	●	- Wordt geen inzicht gegeven in de financiële consequenties die uit het beleidskader voortvloeien (artikel 12 lid 2b en 2c BBV) - Geen meerjarenperspectief meegenomen voor inzicht in structurele karakter van de onderhoudskosten

Legenda	Betekenis
●	Voldoet niet of beperkt aan de norm
●	Voldoet aan de norm, maar verdere verbetering is mogelijk om de raad beter in positie te brengen
●	Voldoet aan de norm en brengt de raad goed in positie

- Samenvatting
- Jaarrekening
- **Informatiewaarde
jaarverslag**

Programmaverantwoording

Paragrafen
- Financiële positie
- Bevindingen
controle

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Ons beeld van de leesbaarheid en informatiewaarde van de paragrafen

Proces	2024	2023	Belangrijkste reden classificatie niet-groen
Bedrijfsvoering	●	●	
Financiering	●	●	
Verbonden partijen	●	●	
Grondbeleid	●	●	
Openbaarheid	●	●	
Subsidies	●	●	

Legenda	Betekenis
●	Voldoet niet of beperkt aan de norm
●	Voldoet aan de norm, maar verdere verbetering is mogelijk om de raad beter in positie te brengen
●	Voldoet aan de norm en brengt de raad goed in positie

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Kengetallen BBV

Weerstandsvermogen

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Onze analyse van uw financiële positie

In onze controleverklaring moeten wij expliciet aandacht besteden aan de geschiktheid van de door het college gehanteerde en onderbouwde veronderstellingen inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Om aan deze eis te voldoen hebben wij onder andere kennis genomen van de in jaarstukken opgenomen paragraaf "Weerstandsvermogen", waarin het college de relatie heeft gelegd tussen de onderkende risico's, de benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen. Ten aanzien van deze analyse hebben wij overwogen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben.

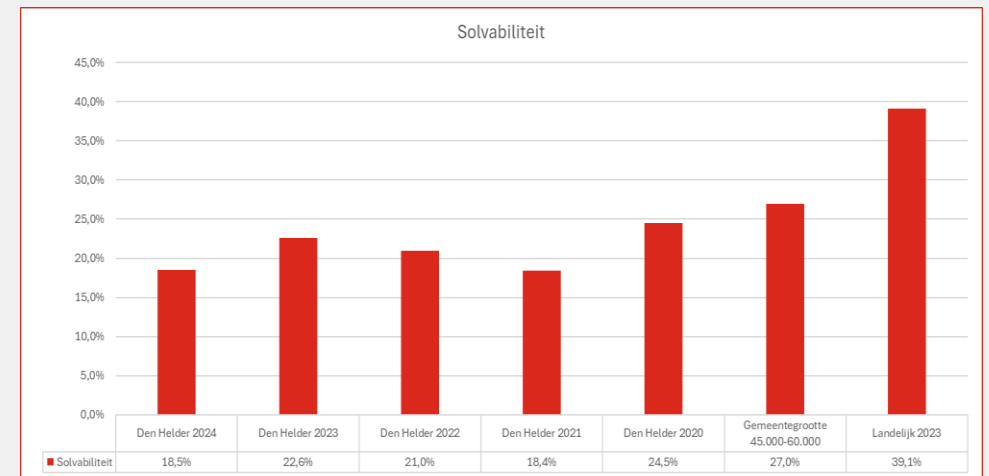
Daarnaast hebben wij vastgesteld of de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen. In de grafieken op deze en de volgende pagina's hebben we een overzicht opgenomen van de kengetallen die verplicht in de jaarrekening van uw gemeente moeten worden opgenomen. Deze hebben we afgezet tegen de waarden van de ratio's van de gemeente over de afgelopen vier jaar, maar ook tegen de gemiddelde omvang van andere gemeenten met uw omvang en met Nederland als geheel. Uit deze analyse blijkt dat de financiële positie van uw gemeente als geheel voldoende is, maar ook dat de financiële positie ten opzichte van andere gemeenten achterblijft. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de specifieke aard en activiteiten van uw gemeente, alsmede door het recente investeringsvolume om de faciliteiten in de stad te verbeteren. Wij raden u aan om, naast het toezichtskader van de provincie, eigen normen te ontwikkelen per kengetal, zodat u voor uzelf kunt bepalen of de financiële positie nog passend is voor uw specifieke situatie of dat maatregelen wenselijk zijn om bij te sturen.

Solvabiliteit

De solvabiliteit van uw gemeente is het laatste jaar afgenomen van 24,5% in 2020 tot 18,9% in 2024. Hiermee zit uw gemeente in de meest risicovolle risicocategorie die de provincie gebruikt bij de uitvoering van haar toezichthoudende taak. Tevens is de solvabiliteit van uw gemeente (fors) lager dan het gemiddelde bij andere gemeenten van uw omvang en het landelijk gemiddelde.

De afname van de solvabiliteit in 2024 is te wijten aan het negatieve resultaat. Dit negatieve resultaat is veroorzaakt door enkele grote incidentele kosten, zoals de vorming van de voorziening van EUR 5,3 miljoen euro voor de waardering van het kapitaalbelang in Willemsoord.

De lage solvabiliteit geeft weer dat uw gemeente relatief weinig buffers heeft om (onverwachte) tegenvallers op te vangen. Daarom raden wij u aan om de ontwikkeling van de solvabiliteit bij de kadernota en begroting 2026 goed in de gaten te houden.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Kengetallen BBV

Weerstandsvermogen

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Onze analyse van uw financiële positie

Netto schuldquote en gecorrigeerde netto schuldquote

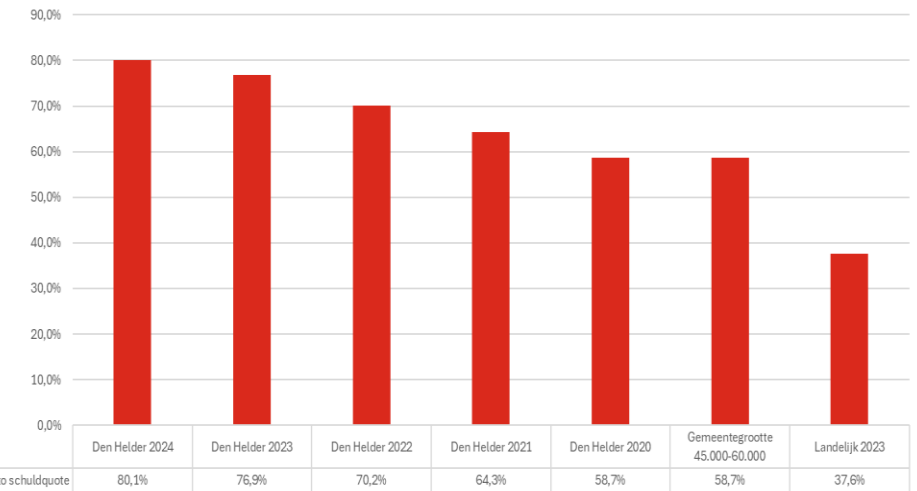
De netto schuldquote van uw gemeente is in 2024 verder toegenomen naar 80%. Hiermee wordt de stijgende lijn van de afgelopen vijf jaar voortgezet. Sinds 2020 neemt dit kengetal 5 tot 6 procentpunten per jaar toe. Eén van de oorzaken is dat uw gemeente geld leent om direct door te lenen aan een verbonden partij, zoals vorig jaar bij Willemsoord. In de gecorrigeerde netto schuldquote worden deze 'doorleningen' gecorrigeerd. Hierdoor is de gecorrigeerde netto schuldquote fors lager dan de reguliere netto schuldquote en stijgt ze ook iets minder hard.

De toename van de netto schuldquote in 2024 wordt vooral veroorzaakt door de opname van een kasgeldlening van EUR 5,0 miljoen en de vooruit ontvangst van een subsidie voor de herstructurering volkshuisvesting.

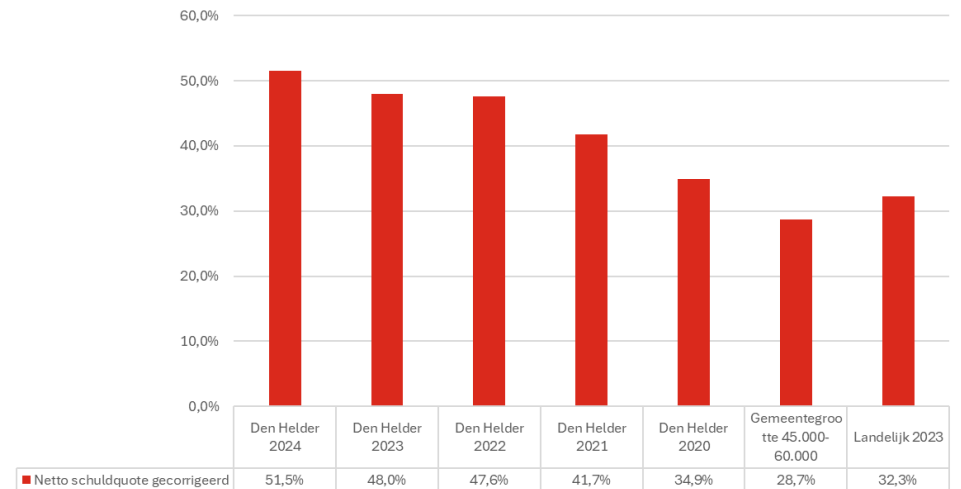
Vanuit haar toezichthoudende taak acht de provincie een netto schuldquote die lager is dan 90% als minst risicovol. Voor beide ratio's voldoet uw gemeente hier ruimschoots aan. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van andere gemeenten met uw omvang, is uw netto-schuldquote aanmerkelijk hoger. Ook dit houdt voor een belangrijk deel verband met het relatieve hoge ambitieniveau dat u heeft.

In de programmabegroting 2025 is zichtbaar dat het college verwacht dat de netto schuldquote de komende jaren verder toeneemt tot 108%. Hiermee komt uw gemeente in de categorie "risicovol" binnen het toezichtkader van de provincie.

Netto schuldquote

Netto schuldquote gecorrigeerd

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Kengetallen BBV

Weerstandsvermogen

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

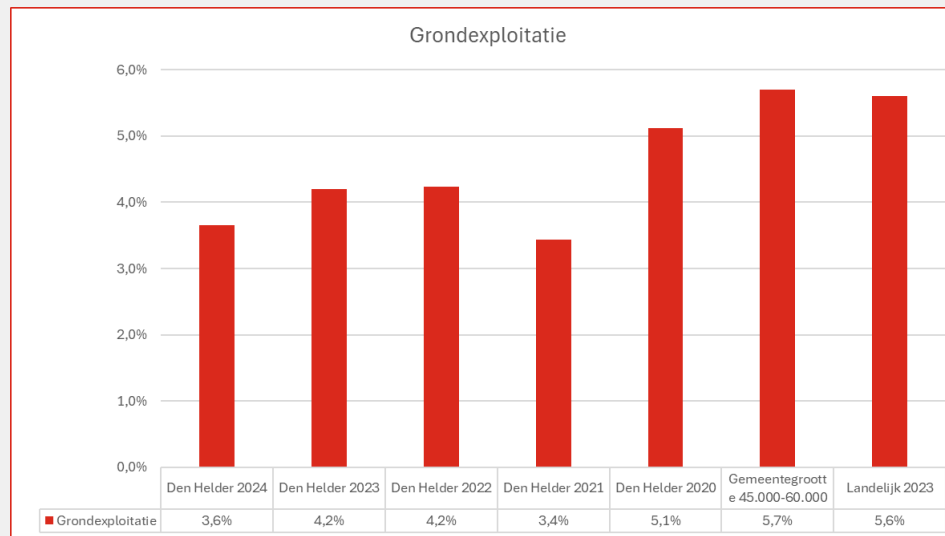
Bijlagen

Onze analyse van uw financiële positie

Grondbeleid

Het relatieve belang van de grondexploitaties in de totale exploitatie van de gemeente is in 2024 afgenomen naar 3,6%. Dit betekent dat de totale boekwaarde van uw grondexploitatie is afgenomen in relatie tot de totale omzet. Met dit lage percentage bevindt uw gemeente zich in de categorie *minst risicovol*, die de provincie hanteert bij haar toezichthoudende taak. Ook ten opzichte van het gemiddelde van andere gemeenten en het landelijk percentage is het financiële risicoprofiel van uw grondexploitaties laag. Dit gemiddelde is 5,7%, respectievelijk 5,6%.

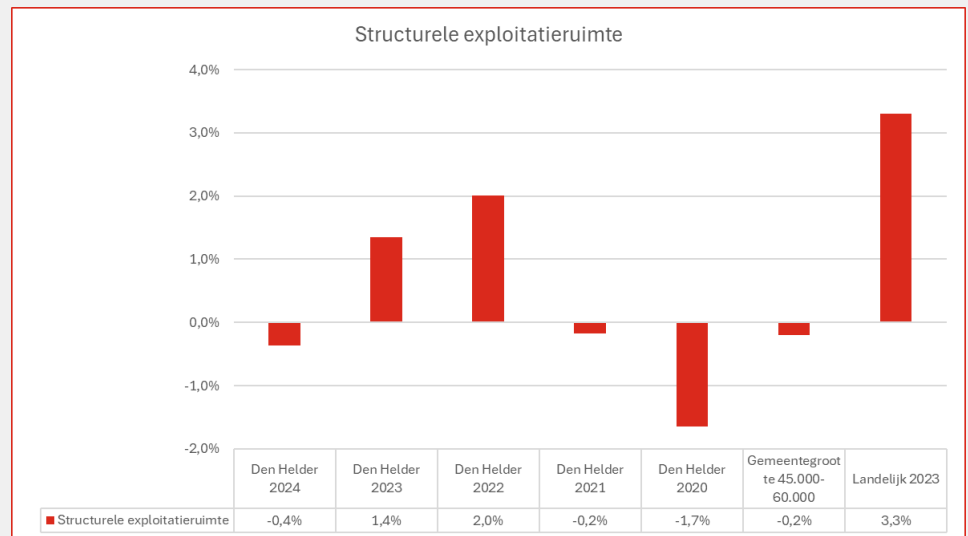
De daling van het kengetal is te danken aan het feit dat in 2024 meer gronden zijn verkocht dan het bedrag dat u in de grondexploitatie heeft geïnvesteerd. Later in dit verslag gaan we hier in meer detail op in. Hiermee is het risico afgenomen dat u uw investeringen in grondexploitaties niet kunt terugverdienen.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte over 2024 bedraagt -0,4%. Dit houdt in dat de structurele lasten niet volledig worden gedekt door structurele baten. Dit is een belangrijk aandachtspunt, omdat de provincie bij de uitvoering van haar toezichthoudende taak in het bijzonder waarde hecht aan een structureel sluitende exploitatie. De verwachting van het college in de meerjarenbegroting 2025-2028 is dat de negatieve structurele exploitatieruimte blijft voortduren.

De uitkomst van de structurele exploitatieruimte is voor een belangrijk deel afhankelijk van de juiste classificatie van kosten en opbrengsten door het college. De term "incidenteel" is namelijk niet eenduidig gedefinieerd in het BBV. Daarom raden wij u aan om beleid te ontwikkelen waarin uw raad eenduidige definieert wat als incidenteel aangemerkt moet worden, bij voorkeur in de financiële verordening.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Kengetallen BBV

Weerstandsvermogen

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

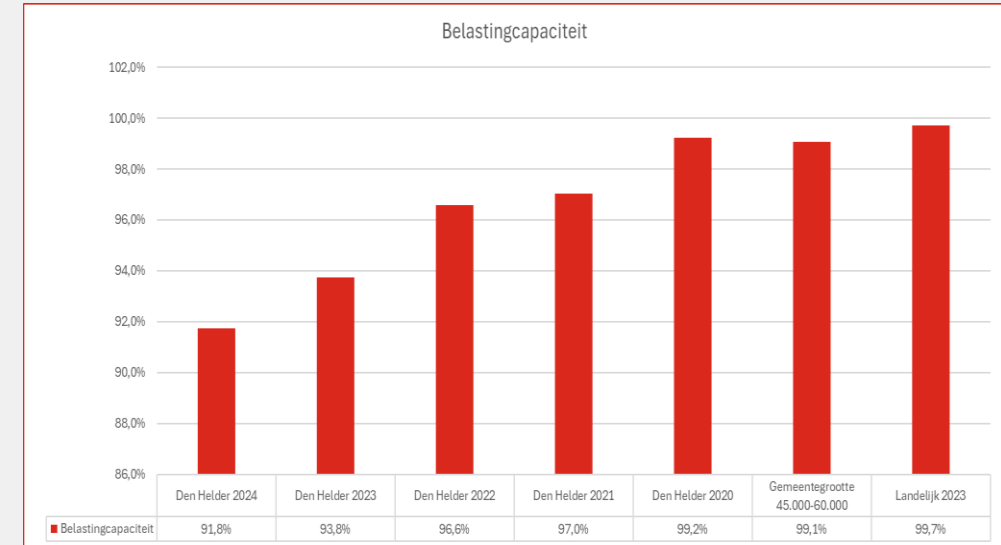
Onze analyse van uw financiële positie

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit wordt berekend als de verhouding tussen de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning in uw gemeente en de landelijke gemiddelde woonlasten voor hetzelfde huishouden over het laatst bekende begrotingsjaar. Hiervoor hebben wij 2024 gebruikt. Om de berekeningen te maken hebben wij de definities aangehouden van het kennisinstituut Coelo. Dit instituut gaat voor de bepaling van het gemiddelde bedrag aan OZB uit van de gemiddelde WOZ-waarde van een koopwoning in uw gemeente.

De omvang van de belastingcapaciteit in uw gemeente is relatief laag ten opzichte van het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van andere gemeenten met uw omvang. De belastingcapaciteit in 2024 lag op 91,8%. Andere gemeenten met uw omvang zaten in 2023 op een belastingcapaciteit van 99,1%. Landelijk lag dit op 99,7%.

Dit betekent dat de woonlasten voor inwoners van de gemeente Den Helder relatief goedkoop zijn. Het betekent ook dat u ten opzichte van andere gemeenten de komende jaren meer mogelijkheden hebt om de belastingverhoging te gebruiken als structureel algemeen dekkingsmiddel.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Kengetallen BBV

Weerstandsvermogen

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Onze analyse van uw weerstandsvermogen

In de paragraaf Weerstandsvermogen is door het college een analyse gemaakt van het weerstandsvermogen van uw gemeente per 31 december 2024. Eerder in dit rapport hebben wij een aangegeven hoe wij aankijken tegen de leesbaarheid en informatiewaarde van de paragraaf Weerstandsvermogen. In deze paragraaf gaan we dieper in op de analyse die door het college gemaakt is.

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de financiële risico's die de gemeente loopt en de buffers die gemeente vrij beschikbaar heeft om deze risico's op te vangen (de weerstandscapaciteit). Uit de door het college uitgevoerde analyse blijkt dat het weerstandsvermogen voor 2024 uitkomt op een ratio van 3,7. Hiermee wordt ruimschoots voldaan aan de door uw raad vastgestelde norm van 1,0.

Wijze van berekening weerstandsvermogen aangepast

In de jaarrekening 2024 is de berekening van het weerstandsvermogen aangepast ten opzichte van 2023. Het college heeft dit uitgebreid toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen. De belangrijkste aanpassingen zijn:

- Bestemmingsreserves worden niet meer meegerekend bij de bepaling van de aanwezige weerstandscapaciteit.
- Grensbedragen voor de bepaling van de financiële impact van een risico zijn verhoogd.
- Er is een extra wegingspercentage van 5% opgenomen voor de doorrekening van het financieel risico.
- Er wordt niet langer een reductie van de restrisico's tot 40% toegepast.
- De autonome bijtelling van een risicobedrag van EUR 2,5 miljoen is geschrapt.

Risico's vormen een goede afspiegeling van uw risicoprofiel

Door de in de vorige paragraaf genoemde aanpassingen zijn grote subjectieve elementen uit de berekening van het weerstandsvermogen gehaald. Desondanks blijft het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit een subjectief proces. Het is volledig afhankelijk van de kwaliteit van het risicomanagement en de mogelijkheid om de maximale omvang en kans van voordoen van de risico's te bepalen. In de praktijk is dit vaak weerbarstiger dan uit de paragraaf Weerstandsvermogen blijkt.

Zoals wij in onze managementletter aan het college hebben opgenomen, is het risicomanagement bij uw gemeente nog onvoldoende een onderdeel van de normale bedrijfsvoering. Het risicomanagementproces, waaronder het denken en handelen vanuit risico's, wordt nog niet integraal beleefd en toegepast in de organisatie. Hierdoor kan niet zomaar gesteld worden dat de risico's die genoemd zijn in de paragraaf juist en volledig zijn. Wel vormen ze naar onze mening een goede afspiegeling van het risicoprofiel van uw gemeente in vergelijking met andere gemeenten.

Uw weerstandsvermogen nader geanalyseerd

De financiële omvang van de risico's die het college heeft geïnventariseerd bedraagt EUR 7,2 miljoen. Dit is een lichte daling ten opzichte van vorig jaar, toen de omvang EUR 7,3 miljoen was. De daling is enerzijds het gevolg van een herziene methode, anderzijds omdat het grootste risico, de waardering van het kapitaalbelang in Willemsoord, in het resultaat 2024 is verwerkt. Omdat de aanwezige weerstandscapaciteit is gedaald, is het weerstandsvermogen ook gedaald, namelijk van 4,8 naar 3,7.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Fysiek domein

Sociaal domein

Bedrijfsvoering

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het fysiek domein

Schattingen binnen het fysiek domein zijn evenwichtig.

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2024 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen. Indien wij oordelen dat een schatting niet evenwichtig is, hebben wij dit oordeel nader toegelicht.

Managementschatting	Oordeel
Waardering immateriële vaste activa	Evenwichtig
Waardering materiële vaste activa	Evenwichtig

Schattingen gehanteerd bij waardering van grondexploitaties

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op, de zogenaamde jaarschijven, waarin een schatting is opgenomen van de te maken kosten en opbrengsten. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten en parameters beoordeeld. In de tabel op de volgende pagina zijn onze bevindingen weergegeven.

Overigens hebben voor de nieuw geopende exploitaties Tillenhof en Station-Zuid geen actualisatie plaatsgevonden, omdat beiden gedurende 2024 zijn geopend en hierbij reeds de meest recente verwachtingen zijn ingerekend.

Rentetoerekening aan jaarschijven niet aangepast aan wijziging BBV

De wijze waarop de toerekening van de rente aan de grondexploitaties moet plaatsvinden is gelijk getrokken aan de rentetoerekening aan andere activa. Voorheen mocht alleen rente worden toegerekend op basis van de werkelijke rente over het vreemd vermogen van de gemeente. Met de wijziging vindt rentetoerekening plaats op basis van de reguliere omslagrente. De verwachting is dat deze wijziging zal leiden tot hogere rentelasten in de grondexploitaties.

Wij hebben geconstateerd dat het college bij de actualisaties van de grondexploitaties per 1 januari 2025 geen rekening heeft gehouden met deze wijziging in het BBV. Het effect voor de jaarrekening 2024 blijft echter onder onze rapporteringstolerantie. Daarom hebben wij deze fout niet meegewogen bij onze oordeelsvorming.

Op basis van bovenstaande kunnen we ons vinden in de systematiek die het college heeft gehanteerd bij de berekening van de toekomstige rente die wordt toegerekend aan de grondexploitaties. Daarom achten wij de schatting van de gehanteerde rekenrente evenwichtig

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Fysiek domein

Sociaal domein

Bedrijfsvoering

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het fysiek domein

Managementschatting	Oordeel	Toelichting
Gehanteerde rekenrente	Evenwichtig	Zie onderbouwing op de <u>vorige</u> pagina.
Kostenstijging	Evenwichtig	De verwachte kostenstijging binnen de exploitatie Molenerf voor 2025 (het beoogde laatste jaar van de exploitatie) is 5%. Dit percentage bevindt zich in het midden van het interval uit het rapport van extern specialist Metafoor. Bij het project Willem Alexanderhof wordt vanaf 2025 een kostenstijging verwacht van 3% en voor 2026 en verder van 2%. Dit ligt voor beide jaren aan de onderkant van, maar nog wel binnen, het interval van Metafoor. Op basis hiervan vinden wij de schattingen evenwichtig.
Opbrengstenstijging	Evenwichtig	De opbrengsten in de exploitatie Molenwerf worden met 2% geïndexeerd en in de exploitatie Willem Alexanderhof met maximaal 1,5%. Deze indexaties zijn contractueel vastgelegd in de koopovereenkomst, respectievelijk de ontwikkelovereenkomst. Daarom achten wij de schattingen evenwichtig. Overigens blijven deze indexaties achter bij de verwachting van Metafoor. Dit kan een indicatie zijn dat het voor toekomstige langlopende exploitaties voordeliger is om de indexatie niet direct in de overeenkomsten vast te leggen, maar met de markt te laten meebewegen, dan wel bij de indexatie beter aansluiting te zoeken met bekende marktontwikkelingen.
Gehanteerde programmering	Evenwichtig	De programmering van de grondexploitaties is gebaseerd op actuele omstandigheden van de markt, gemaakte afspraken met marktpartijen. interne en externe adviezen, onderzoeken en politieke uitgangspunten ten aanzien van woningbouw en werkgelegenheid. Wij achten de op marktinformatie gebaseerde inschatting voor de programmering evenwichtig.
Verkoopprijzen	Evenwichtig	De prijzen zoals ingerekend in de grondexploitaties zijn gebaseerd op de afspraken in de verkoop- en ontwikkelingsovereenkomst. Daarom achten wij de schatting evenwichtig.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Fysiek domein

Sociaal domein

Bedrijfsvoering

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het fysiek domein

Grondexploitaties zijn geactualiseerd.

Als onderdeel van de jaarafsluiting heeft er een actualisatie van de grondexploitaties plaatsgevonden. Op de volgende pagina hebben wij de resultaten hiervan grafisch weergegeven.

De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie is afgenomen met EUR 1,0 miljoen tot EUR 9,8 miljoen. De reden hiervoor is dat de grondverkoop in 2024 hoger zijn geweest dan de investeringen die gedaan zijn. Hieronder hebben wij dit samengevat.

De totale investeringen in 2024 bedragen EUR 2,9 miljoen en kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Investering	Bedrag in EUR miljoen
Inbrengwaarde nieuw geopende exploitaties	0,8
Bouw- en woonrijp maken en andere inkopen	1,7
Uren interne medewerkers	0,2
Rentetoerekening	0,2

Tegenover de investeringen staan opbrengsten voor een totaalbedrag van EUR 4,5 miljoen. Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Investering	Bedrag in EUR miljoen
Verkoop grond	4,5
Exploitatiebijdragen	0,0

Het resterende verschil van EUR 0,6 miljoen in de boekwaarde wordt veroorzaakt door het financiële verloop van de grondexploitatie Molenwerf. De boekwaarde van deze exploitatie bedraagt EUR 0,3 miljoen. Het verwachte verlies van dit project op eindwaarde is echter EUR 0,9 miljoen. Omdat de waarde van een grondexploitatie door een verwacht verlies nooit lager dan nul kan zijn, is het restbedrag van EUR 0,6 miljoen uit de bouwgronden in exploitatie gehaald en als aparte post onder de voorzieningen gepresenteerd.

Het totale verwachte resultaat uit de grondexploitaties op basis van eindwaarde bedraagt een verlies van EUR 9,5 miljoen. Dit is gelijk aan het verwachte resultaat in de jaarrekening 2023. Deze stabiele ontwikkeling is kenmerkend voor uw grondbedrijf gedurende de afgelopen jaren, zoals ook blijkt uit de grafiek op de volgende pagina.

Risico's in de grondexploitatie opgevangen door weerstandsvermogen

In de paragraaf Weerstandsvermogen en de paragraaf Grondbeleid is opgenomen dat het college het risico binnen de grondexploitaties inschat op EUR 1,6 miljoen. Voor dit risico is in de balans geen afzonderlijke Reserve Grondexploitatie gevormd. In plaats daarvan moet het risico worden opgevangen door het weerstandsvermogen. Om de dekking van de risico's uit de grondexploitaties explicieter zichtbaar te maken, geven wij u in overweging om ten laste van de algemene reserve een afzonderlijk Reserve Grondexploitatie te vormen.

Samenvatting

Jaarrekening

 Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

 Bevindingen
controle

Fysiek domein

Sociaal domein

Bedrijfsvoering

Interne beheersing

 Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het fysiek domein

Mogelijke ontwikkelingen met ontwikkelaar in WHA niet ingerekend

De uitvoering van de grondexploitatie Willem Alexanderhof verloopt op schema. De verwachting is dat deze langlopende exploitatie in 2027 kan worden afgesloten. Op dit moment wordt een verlies op eindwaarde verwacht van EUR 8,6 miljoen.

Wij hebben begrepen dat de initiële overeenkomst met de ontwikkelaar binnen dit project in 2025 afloopt. Op dit moment wordt door het college onderzocht of het verlengen van de overeenkomst een recht of een plicht is van uw gemeente. Tevens zijn de eerste gesprekken gestart over de aanpassing van de afdracht door de ontwikkelaar aan de actuele marktomstandigheden. Dit kan potentieel een materieel positief effect hebben op het eindresultaat van de exploitatie. Dit positieve effect zal direct bijdrage aan het resultaat en vermogen van de gemeente in het jaar dat het zich voordoet, omdat de verliesvoorziening dan lager kan worden opgenomen in de balans.

Omdat de gesprekken zich nog in het beginstadium bevinden, is er in de jaarrekening 2024 nog geen rekening gehouden met dit potentiële voordeel.

Nog veel onzekerheid in nieuwe grondexploitaties

In 2024 zijn twee nieuwe grondexploitaties door uw raad geopend, te weten Station Zuid en Tillenhof. Vanuit de activastaat is een totaalbedrag van EUR 0,8 miljoen overgeboekt naar de bouwgronden in exploitatie als inbrengwaarde. Na dat moment hebben er beperkte uitgaven plaatsgevonden van in totaal EUR 0,2 miljoen. Wij hebben geconstateerd dat er binnen beide grondexploitaties nog veel onzekerheid bestaat die mogelijk een materieel financieel effect kunnen hebben.

Station Zuid

Voor de exploitatie Station Zuid zijn subsidiebatens ingerekend voor EUR 0,4 miljoen. Hiervan moet EUR 0,3 miljoen nog worden aangevraagd. Tevens bestaat er een reëel risico dat de ontvangen provinciale subsidie voor de versnelling van de woningbouw van EUR 0,1 miljoen terugbetaald dient te worden als de ontwikkeling van het gebied verder wordt uitgesteld.

Met de subsidies meegerekend is de grondexploitatie resultaatneutraal. Dit houdt daarom in dat het project in de huidige vorm verliesgevend zal zijn indien de subsidiebatens niet kunnen worden gerealiseerd.

Tillenhof

Voor de exploitatie Tillenhof is het bestemmingsplan vastgesteld. Tegen het plan is echter door een aantal bewoners bezwaar aangetekend bij de Raad van State. Totdat uitspraak volgt ligt de uitvoering van het project stil. Verder uitstel of gedwongen aanpassing van de programmering binnen de exploitatie, kunnen leiden tot een verliesgevende exploitatie. In de jaarrekening 2024 is uitgegaan van de door uw raad vastgestelde grondexploitatie.

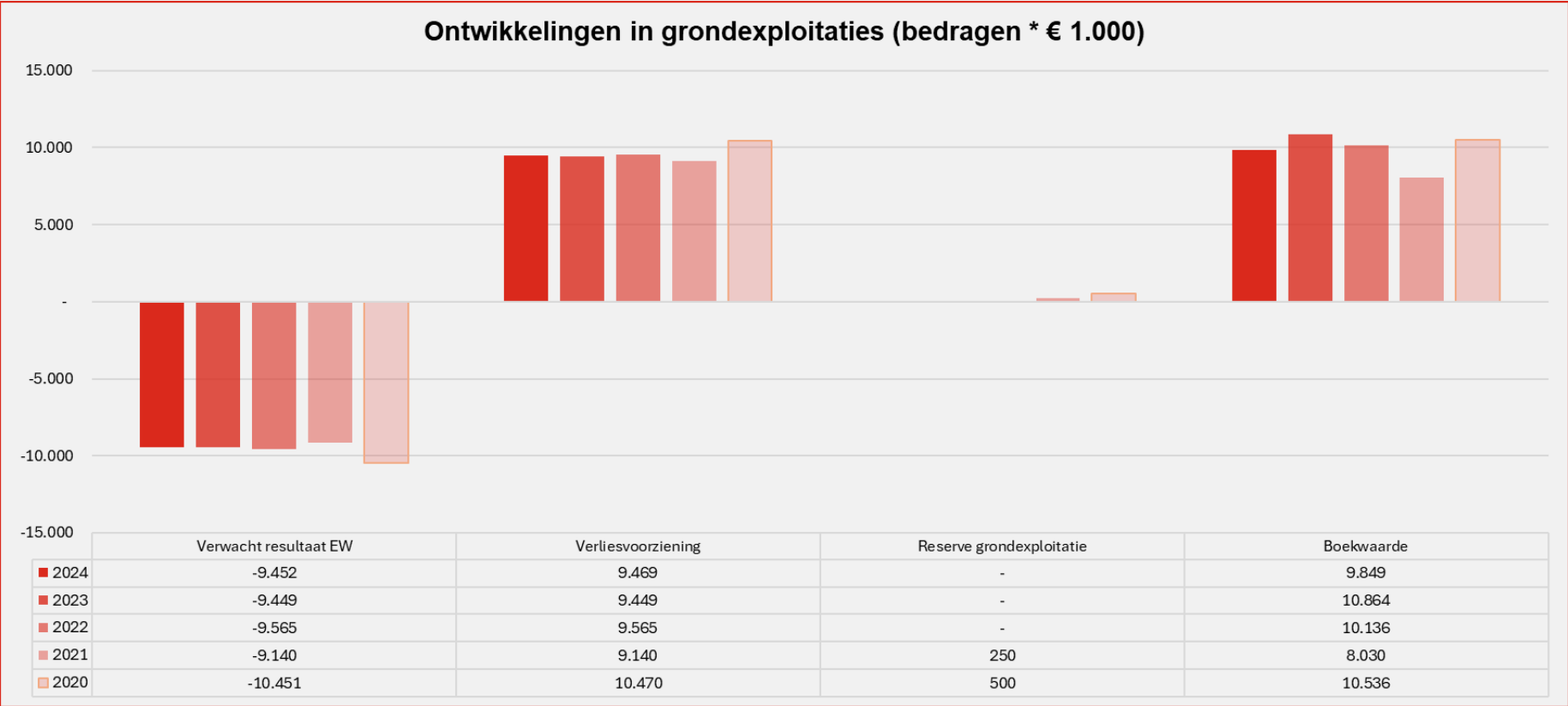
Woningstichting Den Helder

Beide exploitaties zouden worden uitgevoerd in samenwerking met Woningstichting Den Helder. Wij hebben begrepen dat de Woningstichting beide exploitaties vooralsnog heeft 'geparkeerd' in navolging van de bestuurlijke wisselingen. Indien de Woningstichting definitief besluit om zich uit de exploitaties terug te trekken, kan dit materiële gevolgen hebben op de uitvoerbaarheid van de huidige programmering en financiële kaders.

-
 Samenvatting
-
 Jaarrekening
-
 Informatiewaarde jaarverslag
-
 Financiële positie
-
 Bevindingen controle
- Fysiek domein
  - Sociaal domein
  - Bedrijfsvoering
-
 Interne beheersing
-
 Speerpunten van de gemeenteraad
-
 Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het fysiek domein

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Fysiek domein

Sociaal domein

Bedrijfsvoering

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het sociaal domein

Schattingen binnen het sociaal domein zijn evenwichtig.

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2024 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen. Indien wij oordelen dat een schatting niet evenwichtig is, hebben wij dit oordeel nader toegelicht.

Managementschatting	Oordeel
Nog te betalen zorgkosten	Evenwichtig

Werkelijke kosten hoger dan in de bijgestelde begroting

Wij hebben een analyse uitgevoerd van de kosten van uw sociaal domein. Hierbij hebben wij onderscheid gemaakt in de aard van de kosten en deze vergeleken met de primaire en bijgestelde begroting, alsmede met de werkelijke kosten over vorig jaar.

In de grafiek op de volgende pagina hebben wij de opbouw en ontwikkeling van de totale kosten in het sociaal domein opgenomen. De primaire begroting van het sociaal domein ging uit van EUR 117,4 miljoen aan totale kosten. In de tussentijdse rapportages is dit bijgesteld naar EUR 131,8 miljoen. De uiteindelijke realisatie is met EUR 132,2 miljoen hoger dan de bijgestelde begroting.

De belangrijkste reden hiervoor zijn de kosten van de jeugdzorg. Ten opzichte van de bijgestelde begroting zijn de werkelijke kosten EUR 3,1 miljoen hoger. De kosten voor de Wmo zijn echter EUR 1,5 miljoen lager dan verwacht. Beide constateringen zijn indicaties dat er nog onvoldoende grip is op de ontwikkeling van de toekomstige zorgkosten, met name in het jeugddomein. Overigens erkent het college dit. In de Decembernota 2024 heeft het college aangegeven dat er onzekerheid bestaat en deze onzekerheid gekwantificeerd op 10% van het jaarbudget.

Hoewel de jeugdzorg inherent moeilijk te beheersen is doordat het een open einde regeling betreft en er veel afhankelijkheid is van externe partijen, denken wij toch dat er voldoende mogelijkheden zijn om de interne beheersing te verbeteren. In onze managementletter aan het college hebben wij geconstateerd dat de organisatie al op de goede weg is, maar nog wel stappen moet zetten.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Fysiek domein

Sociaal domein

Bedrijfsvoering

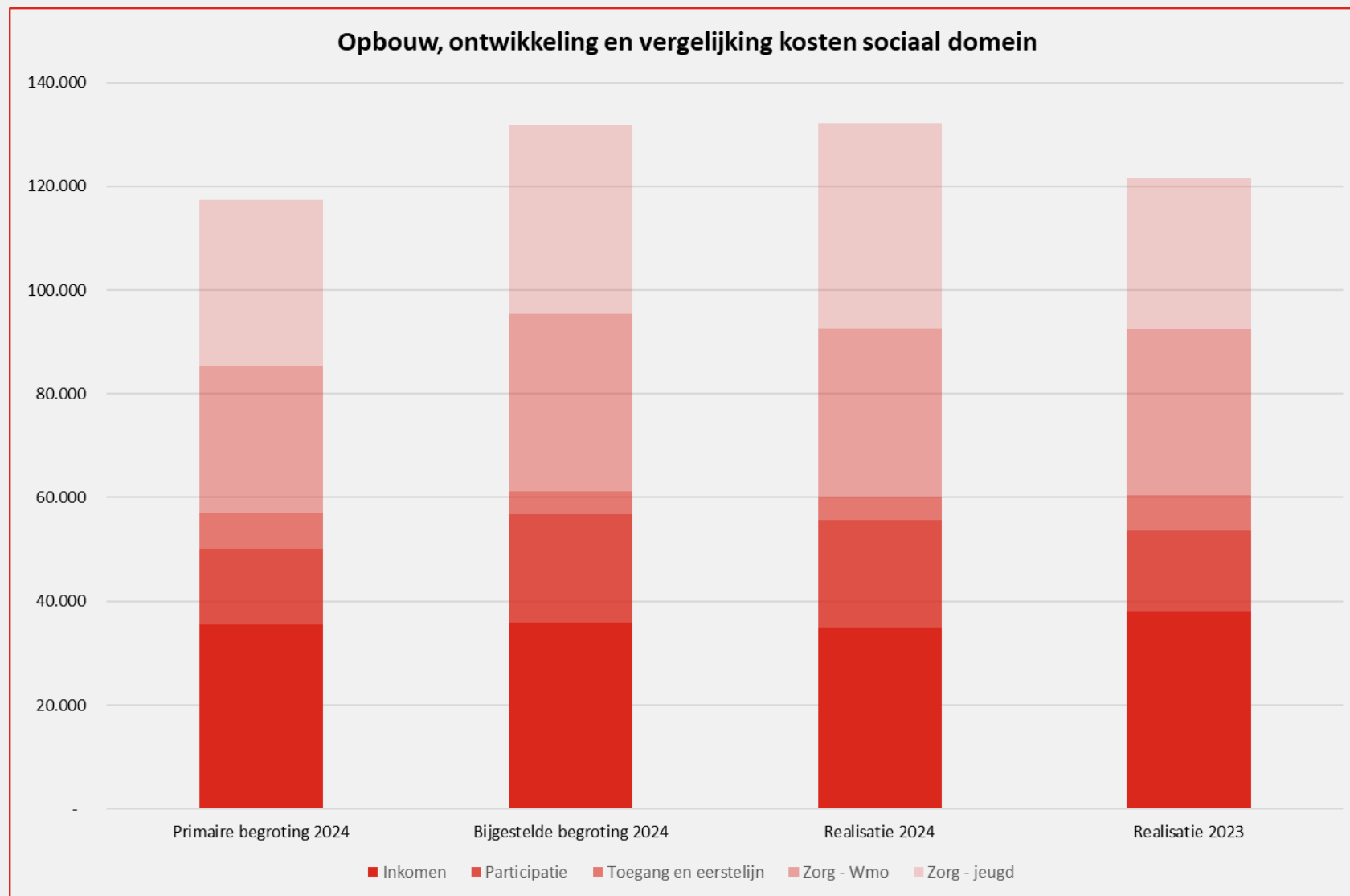

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het sociaal domein

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Fysiek domein

Sociaal domein

Bedrijfsvoering

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van de bedrijfsvoering

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling aanvaardbaar

Het college van burgemeester en wethouders van uw gemeente heeft de jaarrekening opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de jaarrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld; en
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld.

Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die het college heeft gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2024 aanvaardbaar zijn.

Schattingen binnen het domein bedrijfsvoering zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2024 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen. Indien wij oordelen dat een schatting niet evenwichtig is, hebben wij dit oordeel nader toegelicht.

Managementschatting	Oordeel
Waardering financiële vaste activa	Evenwichtig
Waardering kortlopende vorderingen	Evenwichtig
Waardering voorzieningen	Evenwichtig

Kennisborging verbonden partijen nog niet gerealiseerd

In eerdere jaren hebben wij geconstateerd dat de interne beheersing van de verbonden partijen adequaat, maar kwetsbaar is. Deze kwetsbaarheid is vooral gelegen in de continuïteit van de dossierkennis. Ondanks dat dit risico de aandacht heeft van het college, is het nog niet gelukt om de kwetsbaarheid weg te nemen.

Naar onze mening is het risico in het voorjaar van 2025 hoger geworden. In april 2025 is de business controller die de verbonden partijen in zijn takenpakket had met pensioen gegaan. Deze belangrijke functie is ten tijde van het schrijven van dit verslag nog niet ingevuld. Gezien de hoge financiële risico's die binnen de verbonden partijen aanwezig zijn voor uw gemeente, maken wij ons hier zorgen over. Daarom willen we nogmaals het belang benadrukken dat de dossierkennis van (de financiële risico's van) verbonden partijen beter geborgd wordt in de organisatie.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

**Bevindingen
controle**

Fysiek domein

Sociaal domein

Bedrijfsvoering

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van de bedrijfsvoering

Risico's verbonden partijen blijven bestaan

De (financiële) risico's voor uw gemeente die verband houden met uw verbonden partijen blijven onverminderd hoog. Deze risico's zijn voornamelijk aanwezig bij de verbonden partijen Zeestad B.V. en Luchthaven Den Helder B.V.

Zeestad B.V.

In ons accountantsverslag 2023 hebben wij uitvoerig gerapporteerd over de risico's bij Zeestad B.V/ en Zeestad C.V. In dat verslag hebben wij het college aangeraden om zich goed te laten informeren over de liquiditeitspositie van Zeestad, omdat de afronding van lopende projecten op korte termijn een belangrijk beslag zal leggen op de aanwezige middelen. Tevens was toen nog geen besluit genomen of de gemeente zonder de provincie een doorstart wil maken met Zeestad 2.0, en zo ja, in welke vorm. Inmiddels is de gemeente volledig eigenaar van de aandelen van Zeestad B.V. Op dit moment gesproken over de toekomst van de organisatie.

Luchthaven Den Helder B.V.

Als onderdeel van onze werkzaamheden hebben wij samen met de organisatie de jaarrekening van Den Helder Airport C.V. mogen inzien in bijzijn van de accountant van Den Helder Airport C.V. Dit overleg is prettig en transparant geweest en heeft de organisatie en ons inzicht gegeven in de huidige risico's en financiële situatie van Den Helder Airport C.V. en hiermee van Luchthaven Den Helder B.V.

Uit het overleg en de aan ons ter beschikking gestelde documenten is gebleken dat de financiële situatie van de luchthaven op korte termijn solide is, maar op middellange termijn (erg) kwetsbaar is. Door de verhoging van de tarief voor het medegebruik van het Maritiem Vliegkamp De Kooy is een aanzienlijke schuld ontstaan die op 1 januari 2026 betaald moet worden.

Deze middelen zijn aanwezig bij Den Helder Airport C.V., maar zonder dat er nieuwe opbrengsten worden gegenereerd, zal er naar verwachting na deze datum een (fors) verliesgevende exploitatie ontstaan. Hierbij is van belang dat Luchthaven Den Helder volledig aansprakelijk is voor verliezen van Den Helder Airport C.V. boven een contractueel afgesproken (beperkt) bedrag. Verliezen tot dat bedrag worden gedeeld met de andere vennoot. Omdat het potentiële verlies bij gelijkblijvende activiteiten fors kan oplopen, zal dit verlies volledig door de gemeente gedragen moeten worden.

Daarnaast blijft het risico bestaan dat het belang van de gemeente in de luchthaven wordt gezien als (ongeoorloofde) staatssteun, mede door de aanwezigheid van een commerciële organisatie als vennoot in Den Helder Airport C.V. Een oplossing die op dit moment concreet verkend wordt is om het 50% belang van deze commerciële partij uit te kopen, waardoor Luchthaven Den Helder volledig eigenaar wordt van de activiteiten van de C.V. en de C.V. opgeheven kan worden. Het risico is aanwezig dat (een deel van) de koopsom van het over te nemen belang door de gemeente betaald moet worden omdat de middelen hiervoor ontbreken bij Luchthaven Den Helder.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Fysiek domein

Sociaal domein

Bedrijfsvoering

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van de bedrijfsvoering

Bestemmingsreserves zijn in 2024 herzien

Door middel van het vaststellen van de Decembernota 2024 heeft uw raad besloten om diverse bestemmingsreserves zonder duidelijke programmering vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve. Het gaat om acht bestemmingsreserves met een totale bedrag van EUR 1,6 miljoen.

Daarnaast is in de Decembernota 2024 besloten om de Reserve egalisatie kapitaallasten Haven op te heffen en vrij te laten vallen in de Algemene reserve. Dit heeft een positief effect gehad op de Algemene reserve van ruim EUR 6,0 miljoen.

Tarief afvalstoffenheffing mogelijk te laag vastgesteld

Wij hebben geconstateerd dat het college bij de berekening van het tarief voor afvalstoffenheffing in 2024 geen rekening heeft gehouden met een opslag voor overhead. In de paragraaf Lokale heffingen is opgenomen dat dit een bewuste keuze geweest is. Er wordt echter niet aangegeven wie deze bewuste keuze heeft gemaakt.

In artikel 11 van de Financiële verordening is opgenomen dat bij de berekening van de rechten en heffingen verplicht rekening gehouden moet worden met het toerekenen van overheadkosten. Dit heeft echter niet plaatsgevonden. Wij hebben begrepen dat met ingang van 2025 wel overhead wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing.

APPA voorziening berekent op basis van huidige grondslagen

De Rijksoverheid heeft besloten dat met de invoering van het nieuwe pensioenstelsel ook de Appa-pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers in het pensioenfonds ABP ondergebracht moeten worden. Dit zal naar verwachting per 1 januari 2028 plaatsvinden. Dat betekent dat per die datum de genoemde voorzieningen toereikend moeten zijn om de collectieve waardeoverdracht naar het ABP te kunnen dekken.

Omdat het ABP strengere rekenregels hanteert voor de berekening van de pensioenverplichtingen, zal de overgang (negatieve) gevolgen hebben voor uw gemeente. Om deze gevolgen goed in te kunnen schatten, is een gezamenlijk onderzoek gestart van het ministerie van BZK, IPO, VNG en Unie van Waterschappen. Dit onderzoek is nog niet afgerond, maar de eerste resultaten geven een indicatie dat de voorziening met de nieuwe rekenregels fors hoger uit zal vallen.

Het college heeft besloten om, in afwachting van het onderzoek naar de financiële gevolgen van de wijziging, de APPA-voorziening in de jaarrekening 2024 te berekenen volgens de bestaande APPA-rekenregels. Dit heeft, samen met enkele waardeoverdrachten, geleid tot een dotatie van de voorziening van EUR 1,4 miljoen.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Fysiek domein

Sociaal domein

Bedrijfsvoering

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

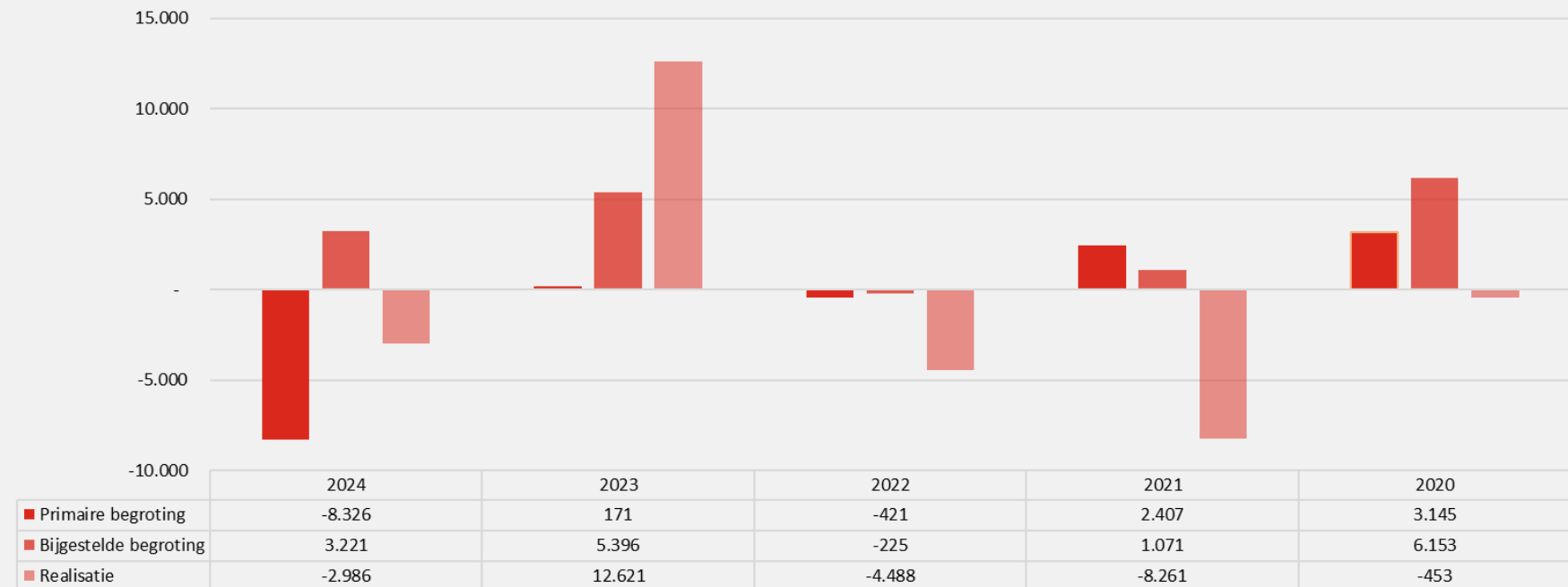
Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van de bedrijfsvoering

Kwaliteit van de (primaire) begroting kan worden verbeterd

Het resultaat na bestemming is in de jaarrekening 2024 uitgekomen op EUR 3.0 miljoen negatief. In de primaire begroting werd een negatief resultaat verwacht van EUR 8,3 miljoen. In de bijgestelde begroting ging het college uit van een positief resultaat van EUR 3,2 miljoen. Dit is een verschil van EUR 5,3 miljoen met de werkelijkheid. De belangrijkste oorzaken zijn door het college toegelicht in paragraaf “financieel resultaat” van de jaarstukken.

Hoewel een aantal afwijkingen tussen de bijgestelde begroting en de werkelijkheid op het laatste moment bekend waren, zijn de relatief omvangrijke verschillen tussen primaire begroting, bijgestelde begroting en realisatie naar onze mening een indicatie dat de kwaliteit van de (bijgestelde) begroting beter kan. Dit blijkt ook uit de analyse van de verschillen die wij hieronder hebben gemaakt over de laatste vijf jaar. Hierbij merken we op dat veel verschillen het gevolg zijn van onverwachte, incidentele oorzaken. Aan de andere kant zien we echter ook nog steeds dat optimistischer gepland wordt dan in werkelijkheid mogelijk.

Analyse begroting en realisatie per jaar (bedragen * € 1.000)

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Afsluitproces

Overzicht processen

Frauderisico's

IT-omgeving

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Ons beeld van het afsluitproces en de totstandkoming van de jaarrekening

In dit onderdeel van ons accountantsverslag geven wij ons beeld van (de kwaliteit van) het afsluitproces en de totstandkoming van de jaarrekening.

Over het algemeen zijn wij tevreden met de wijze waarop het afsluitproces en de jaarrekeningcontrole zijn verlopen. Bij de start van de controle waren de door ons gevraagde documenten voor het grootste deel beschikbaar, waardoor we een goede start hebben kunnen maken met onze controlewerkzaamheden. De vragen die wij hadden werden veelal snel en toereikend beantwoord. Hiervoor willen wij de organisatie een compliment maken.

Daarnaast complimenteren wij de organisatie met de oplevering van het SISA-dossier. Gezien de betrokkenheid van meerdere medewerkers en de complexiteit van het dossier, is het altijd een uitdaging om het dossier juist, volledig en tijdig aan te leveren. Dit jaar is dit echter veel beter gegaan dan voorgaand jaar.

Ondanks deze positieve ontwikkeling, hebben wij echter ook een aantal aandachtspunten die ervoor kunnen zorgen dat de jaarrekeningcontrole volgend jaar efficiënter kan plaatsvinden: De belangrijkste is de kwaliteit van de jaarstukken bij aanvang van de controle. Bij de start van de controle waren concept-jaarstukken gereed, maar vooral de programmaverantwoording en paragrafen waren kwalitatief nog niet toereikend.

Daarom hebben wij het college aangeraden om bij de controle van volgend jaar:

- Bij de start van de jaarrekeningcontrole de concept jaarstukken gereed en zichtbaar gecontroleerd te hebben aan de hand van de checklist jaarverslaggeving;
- De teksten in de jaarstukken, in het bijzonder in de programmaverantwoording en de paragrafen, kritisch te beoordelen en door een derde medewerker te laten tegenlezen, voordat de jaarstukken aan ons worden verstrekt.

Beperkt aantal correcties naar aanleiding van onze controle

Een indicatie voor de kwaliteit van het afsluitproces wordt gevormd door het aantal correcties dat voortvloeit uit onze werkzaamheden. In dit kader hebben wij een beperkt aantal correcties met een materieel effect voorgesteld.

Tot slot hebben wij bij de beoordeling van de conceptversie van de jaarrekening enkele onjuistheden in de toelichtingen geconstateerd.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Afsluitproces

Overzicht processen

Frauderisico's

IT-omgeving

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Ons beeld van de interne beheersing vanuit de interim-controle (zoals opgenomen in de boardletter)

Op 11 december 2024 hebben wij onze boardletter uitgebracht aan de gemeenteraad. In deze boardletter hebben wij hebben onze bevindingen en observaties opgenomen ten aanzien van uw interne beheersing voor zover wij deze hebben geëvalueerd in het kader van de jaarrekeningcontrole.

In de boardletter hebben wij aangegeven dat naar onze mening de interne beheersing binnen uw gemeente als geheel voldoende is om tot een getrouwe jaarrekening en rechtmatigheidsverantwoording te komen. Deze positieve boodschap wil echter niet zeggen dat er geen verbeteringen mogelijk, en op enkele onderdelen noodzakelijk, zijn. Wij kunnen deze conclusie alleen trekken omdat de VIC als derde lijnwerkzaamheden (gegevensgerichte) verricht, waardoor de leemtes die in de eerste en tweede lijn bestaan, aantoonbaar worden weggenomen. Dit geeft de noodzaak aan om op korte termijn verbeteringen door te voeren om de kwaliteit van de interne beheersing in de eerste twee lijnen op het gewenste niveau te krijgen.

Op de volgende [pagina](#) hebben wij voor de belangrijkste processen onze visie gegeven op de kwaliteit van de interne beheersing in het kader van de jaarrekening en de rechtmatigheidsverantwoording, inclusief de vooruitgang ten opzichte van het voorgaande jaar. Voor de details en onze visie op de controleomgeving verwijzen wij u naar de boardletter d.d. 11 december 2024.

	Samenvatting
	Jaarrekening
	Informatiewaarde jaarverslag
	Financiële positie
	Bevindingen controle
	Interne beheersing
Afsluitproces	
Overzicht processen	
Frauderisico's	
IT-omgeving	
	Speerpunten van de gemeenteraad
	Bijlagen

Ons beeld van de interne beheersing vanuit de interim-controle (zoals opgenomen in de boardletter)

Proces	Status	Tov 2023	Belangrijkste reden classificatie niet-groen
Debiteuren en verkoopfacturatie	●	gelijk	Veel handmatige werkzaamheden; hoge foutgevoeligheid
Omgevingsvergunningen	●	beter	
Ontvangen subsidies	●	gelijk	Geen centraal subsidieregister; volledigheid niet gewaarborgd
Huren en pachten	●	gelijk	Proces niet beschreven, geen koppeling tussen VBS en K2F; veel handmatige boekingen
Inkopen en factuurverwerking	●	gelijk	Prestatielevering niet gewaarborgd en niet altijd aantoonbaar
Betalingsorganisatie	●	gelijk	Geen afgedwongen vier-ogen bij betalingen GWS Suite
Aanbestedingen	●	beter	Rechtmatigheid inkopen onder Europese grens niet verankerd in proces
Personeel- en salarisadministratie	●	gelijk	
Wmo	●	beter	Processen zijn niet volledig beschreven en geen zichtbare vastlegging van kwaliteitstoets.
Jeugd	●	beter	Processen zijn niet volledig beschreven.
Verstrekte subsidies	●	beter	Voorwaarden en maatschappelijke effecten niet bewaakt; stappen worden gezet
Participatiewet	●	gelijk	
Memoriaalboekingen	●	gelijk	Geen functiescheiding tussen initiëren, uitvoeren en controleren boekingen
Risicomanagement	●	gelijk	(Fraude)risicomanagement niet geborgd in de organisatie
Beheersing verbonden partijen	●	gelijk	
Legenda	Betekenis		
●	Urgente bevindingen in het proces; materiële bedreiging voor de getrouwheid en rechtmatigheid		
●	Belangrijke bevindingen in het proces; geen bedreiging voor de getrouwheid en rechtmatigheid		
●	Geen belangrijke bevindingen in het proces		

Samenvatting

Jaarrekening

 Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

 Bevindingen
controle

Interne beheersing

Afsluitproces

Overzicht processen

Frauderisico's

IT-omgeving

 Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Ons beeld van uw risicomanagementproces, inclusief frauderisico's

Frauderisico's deels opgenomen in werkzaamheden VIC

Reeds meerdere jaren is fraude binnen de publieke sector een belangrijk onderwerp van gesprek. De maatschappelijke aandacht voor dit onderwerp heeft ervoor gezorgd dat meer en meer wordt verwacht dat het college en de directie zelfstandig een interne frauderisicoanalyse opstelt. Een dergelijke analyse helpt de organisatie om frauderisicofactoren te identificeren en te beheersen. Hierdoor kan fraude zoveel mogelijk worden tegen gegaan.

Binnen de gemeente Den Helder is in 2020 een basis gelegd voor een frauderisicoanalyse, waarin frauderisico's zijn benoemd en beheersmaatregelen zijn opgenomen. Een deel van deze risico's en bijbehorende beheersmaatregelen is inmiddels verwerkt in de werkplannen van de VIC. De volgende stap is om de frauderisico's te integreren in de dagelijkse bedrijfsvoering, mede als onderdeel van het te voeren M&O-beleid, zodat deze een vaste plek krijgen binnen de organisatie. Wij hebben het college aangeraden om de frauderisicoanalyse te actualiseren en periodiek te agenderen in het overleg van het MT, het college en de auditcommissie.

Verantwoordelijkheid voor fraude ligt bij de raad en het college

De primaire verantwoordelijkheid voor de preventie en detectie van fraude ligt bij zowel de raad als het college van burgemeester en wethouders. Het is onze verantwoordelijkheid om door planning en uitvoering van de controle een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel vrij is van een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude.

Fraude in de controleverklaring

Wij zijn verplicht om in onze controleverklaring een aparte sectie op te nemen over fraude. Hierin staat welke werkzaamheden wij hebben uitgevoerd om frauderisico's te onderkennen die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang en om deze risico's te mitigeren. In de verklaring zullen wij ook opnemen wat de belangrijkste waarnemingen en uitkomsten zijn van deze werkzaamheden.

Frauderisico's in onze controle

Naast het betrekken van de interne frauderisicoanalyse hebben wij op basis van onze beroepsregels de volgende (aanvullende) werkzaamheden uitgevoerd in het kader van fraude:

- Frauderisico's besproken met de Auditcommissie, het college en de gemeentesecretaris;
- Beoordelen of nevenfuncties van het college en de directie aanleiding geven tot een verhoogd frauderisico;
- Beoordelen of er signalen zijn voor een verhoogd risico op fraude vanuit notulen, persberichten en andere (openbare) publicaties;
- Integrale analyse van de financiële administratie op ongebruikelijke boekingen, zoals onverwachte verschuivingen tussen budgetten en/of kredieten;
- Controle van het gunningsproces van inkoop- en aanbestedingstransacties;
- Controle van de prestatielevering in het inkoopproces;
- Nadere werkzaamheden ten behoeve van een proces/transactie in het kader van onvoorspelbaarheid.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bijzonderheden voortgekomen.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Afsluitproces

Overzicht processen

Frauderisico's

IT-omgeving

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Ons beeld van uw IT-omgeving en innovatie in de interne beheersing

Algemeen

In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij een IT-audit naar de opzet van de algemene IT- beheersmaatregelen uitgevoerd. Dit zijn de beheersmaatregelen die uw organisatie heeft getroffen om ervoor te zorgen dat de IT-systemen betrouwbaar en integer zijn. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan het mitigeren van de risico's op onbeheerste wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en het optreden van verstoringen met impact op de gegevensverwerking. Hierbij richten wij ons op de voor de jaarrekening belangrijkste applicaties.

Onze IT-auditwerkzaamheden hebben niet als doel gehad om te komen tot een beoordeling van de IT-organisatie of IT-omgeving als geheel, maar zijn uitsluitend gericht geweest op het verkrijgen van voldoende zekerheid ten aanzien van de continue, betrouwbare werking van de IT-omgeving en beheersing van de betreffende processen met behulp van uw systemen en data voor zover relevant in het kader van de controle van de jaarrekening.

Meer aandacht nodig voor informatiebeveiliging

In het kader van onze controle op de jaarrekening hebben wij geen acute bedreigingen voor de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking vastgesteld. Op bedrijfskritische onderdelen constateren wij echter verbeterpunten, met name op het terrein van cybersecurity. De uitgevoerde testen wijzen niet op directe dreigingen, maar brengen wel enkele belangrijke aandachtspunten aan het licht die verbetering behoeven. Mede door deze bevindingen hebben wij de controle van de jaarrekening 2024 gegevensgericht uitgevoerd.

De Rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de informatiebeveiliging binnen de gemeente. Uit dit onderzoek komen verschillende waardevolle conclusies en aanbevelingen. Wij hebben geconstateerd dat deze aanbevelingen nog niet volledig zijn uitgevoerd. Dit is voor een belangrijk deel een bewuste keuze van het college in verband met nieuwe wetgeving dat in 2025 zal ingaan. De acties die voortkomen uit het rekenkamerrapport zullen gecombineerd worden met de acties die nodig zijn om de nieuwe wetgeving te implementeren.

Samenvatting

Jaarrekening

 Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

 Bevindingen
controle

Interne beheersing

 Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

U heeft ons specifieke speerpunten meegegeven

Bij de uitvoering van de controle heeft de gemeenteraad de mogelijkheid gekregen om ons speerpunten mee te geven. Dit zijn aspecten van de organisatie, bedrijfsvoering of jaarrekening die in het verlengde van onze reguliere controle liggen, maar waarover wij met meer aandacht en diepgang zullen rapporteren in ons accountantsverslag.

Voor 2024 heeft de auditcommissie ons gevraagd om specifiek te rapporteren over:

- De wijze waarop de waardering van het kapitaalbelang in Ontwikkelings- en Exploitatiemaatschappij Willemsoord B.V. tot stand is gekomen,
- De wijze waarop gedurende het jaar begrotingswijzigingen worden onderkend en worden verwerkt in de bijgestelde begrotingen, en
- De waarop de (financiële) afspraken met Zeestad C.V. tot stand komen ten aanzien van het project Dijkkwartier Den Helder.

Kapitaalbelang in Willemsoord volledig voorzien

Het college heeft in de jaarrekening 2024 in overleg met de auditcommissie gevolg gegeven aan onze aanbeveling om de waarde van het kapitaalbelang in Ontwikkelings- en Exploitatiemaatschappij Willemsoord B.V. te onderbouwen. Dit heeft geleid tot de conclusie dat de werkelijke waarde van het kapitaalbelang gelijk is aan de nominale waarde van het aandelenkapitaal, te weten € 20.000. Daarom heeft het college een verliesvoorziening gevormd van EUR 5,3 miljoen. Deze voorziening is op de balans in mindering gebracht op de boekwaarde van het kapitaalbelang.

Onderkennen en verwerken begrotingswijzigingen

De wijze waarop de begrotingswijzigingen worden onderkend en verwerkt is verankerd in de P&C cyclus van de gemeente. Hierbij is de interne organisatie van uw gemeente ingericht om nieuwe en gewijzigde financiële inzichten te verwerken in het eerstvolgende P&C product. Om verrassingen in de jaarrekening te voorkomen is in december een slotnota in de P&C cyclus opgenomen waarin afwijkingen van de tussenrapportages worden gemeld.

Wij hebben de interne beheersing rondom het onderkennen en verwerken van begrotingswijzigingen beoordeeld. Hierbij hebben wij geconstateerd dat begrotingswijzigingen die worden onderkend ook daadwerkelijk tijdig worden verwerkt. Naar onze mening is wel verbetering mogelijk en wenselijk in het tijdig onderkennen van begrotingswijzigingen. Elders in dit verslag hebben we dit specifiek gemaakt voor het sociaal domein en voor de kwaliteit van de begroting als geheel.

In onze managementletter hebben wij het college enkele tips gegeven op welke wijze dit mogelijk is, zoals:

- Zorg voor een kwalitatief goede control functie
- Benadruk de verantwoordelijkheid van het lijnmanagement
- Werk met tussentijdse periodeafsluitingen

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

U heeft ons specifieke speerpunten meegegeven

Financiële afspraken project Dijkkwartier Den Helder onzeker

Op uw verzoek hebben we extra aandacht gegeven aan de financiële afspraken omtrent het project Dijkkwartier Den Helder.

Dijkkwartier is een grondexploitatie langs de oevers van het Hollands Diep, van het oude gemeentehuis (Oud Den Helder) naar de afvaarhaven van Teso. Het betreft een samenwerking tussen Zeestad C.V., Woonstichting Den Helder en Hoogheemraadschap. Het project is in de vergadering van december 2024 door uw raad behandeld.

Ten aanzien van de financiële afspraken hebben wij de volgende bevindingen:

- Het initiatief voor de financiële en inhoudelijke afspraken ten aanzien van het project ligt bij Zeestad B.V. De directie van Zeestad B.V. heeft voor de eerste fase van het project een grondexploitatie opgesteld die uitgaat van een verlies van EUR 12,6 miljoen.
- De exploitatie is nog op hoofdlijnen. De gemeente heeft inzicht in de grondexploitatie, maar heeft deze nog niet tot in alle details kunnen analyseren. Tevens zijn de andere beoogde fases nog niet doorgerekend.
- Het verlies op de grondexploitatie wordt voor 50% gedekt door de gemeente en voor 50% door Woningstichting Den Helder. Dit is (nog) niet in een overeenkomst geregeld.
- Er is subsidie verkregen door de gemeente voor dit project van EUR 1,3 miljoen. Dit houdt in dat het verwachte verlies voor de gemeente voor de eerste fase EUR 4,7 miljoen zal bedragen. Dit valt nog binnen de marge van het besluit dat uw raad op 25 november 2024 genomen heeft.

- Er is een discussie met het Hoogheemraadschap over de status en eigendom van de grond van de dijk. Hoogheemraadschap wil een vorm van erfpacht, maar dit is voor de gemeente financieel minder aantrekkelijk. Ook moet de grondwaarde nog worden bepaald.
- Voordat woningbouw mogelijk is, dient de dijk verzwaart te worden. De financiering hiervoor is nog niet gerealiseerd.

Op basis van voorstaande bevindingen concluderen wij dat er nog veel onzekerheden bestaan in de planvorming en financiële afspraken ten aanzien van het project Dijkkwartier. Afspraken liggen niet of onvoldoende vast, waardoor ze niet 'hard' zijn.

Indien het project geen doorgang vindt, dan is op dit moment het risico voor de gemeente beperkt tot de plankosten en terugbetaling van de subsidie.

	Samenvatting
	Jaarrekening
	Informatiewaarde jaarverslag
	Financiële positie
	Bevindingen controle
	Interne beheersing
	Speerpunten van de gemeenteraad
	Bijlagen
Actuele ontwikkelingen	
Sisa	
WNT	
Onafhankelijkheid	
Communicatie	
Urenbesteding	

Actuele ontwikkelingen die interessant kunnen zijn voor u

Wijzigingen in het BBV en BADO zijn definitief

Op 21 maart 2025 zijn de wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) definitief geworden. Deze wijzigingen hebben een belangrijk effect op de rechtmatigheidsverantwoording en de accountantscontrole. De belangrijkste wijzigingen zijn:

BADO

- Geen afzonderlijke goedkeuringstolerantie meer voor fouten en onzekerheden, maar 2% voor fouten en onzekerheden opgeteld. Hiermee vervalt dus de grens van 1% respectievelijk 3%.
- De grondslag voor de goedkeuringstolerantie verandert naar de lasten exclusief dotaties reserves. De drempel voor een andere dan goedkeurende verklaring wordt derhalve lager.
- Als accountant moeten we nog steeds de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties vaststellen van de specifieke uitkeringen die opgenomen zijn in de Sisa-bijlage. Ons oordeel hierover moeten wij opnemen in een aparte sectie in de controleverklaring met als titel “Verklaring betreffende overige door wet en regelgeving gestelde eisen”.
- Ook voor deelverantwoordingen waarbij een afzonderlijke controleverklaring afgegeven moet worden, geldt de controletolerantie van 2%. Er kan echter gemotiveerd gekozen worden voor een andere omvangsbasis dan de totale lasten van de deelverantwoording als grondslag.
- De nieuwe tabel met af te geven oordelen luidt als volgt:

Materialiteit	Goedkeuring	Beperking	Oordeelonthouding of afkeuring
Fouten in de jaarrekeningen onzekerheden in de controle	<2%	>2% - <4%	>4%

BBV

De belangrijkste voorgestelde wijzigingen in het BBV zijn:

- De rechtmatigheidsverantwoording wordt expliciet opgenomen in artikel 24 BBV als onderdeel van de jaarrekening. In het nieuwe artikel 58b is inhoud gegevens aan de inhoud van de rechtmatigheidsverantwoording en de verantwoordingsgrens.
- Er komt een 8ste verplichte paragraaf: Openbaarheid. In het nieuwe artikel 16a wordt opgenomen aan welke eisen deze nieuwe paragraaf moet voldoen.
- De verantwoordingsgrens die de gemeenteraad vaststelt in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording mag niet hoger zijn dan 2% van de lasten exclusief dotaties reserves. Hiermee kan de verantwoordingsgrens niet langer hoger zijn dan de goedkeurings-tolerantie van de accountant.
- Ook bij het bepalen of het college rechtmatig heeft gehandeld, dienen fouten en onduidelijkheden bij elkaar te worden opgeteld. Dit houdt in dat voor zover het totaalbedrag aan rechtmatigheids-fouten én onduidelijkheden in het kader van de financiële rechtmatigheid hoger is dan de verantwoordingsgrens, deze in het kader van de financiële rechtmatigheid opgenomen worden in de rechtmatigheidsverantwoording.

De wijzigingen gaan in met ingang van de jaarrekening 2025.

Samenvatting

Jaarrekening

 Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

 Bevindingen
controle

Interne beheersing

 Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen

Sisa

WNT

Onafhankelijkheid

Communicatie

Urenbesteding

Actuele ontwikkelingen die interessant kunnen zijn voor u

Notitie incidentele baten en lasten aangepast

Om vast te kunnen stellen dat sprake is van een structureel evenwicht in de begroting van uw gemeente is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welke structureel. In de begroting moet een limitatief overzicht van de incidentele baten en lasten worden gegeven. Dit verplichte (meerjarige) overzicht speelt een rol bij het vast kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht. Het is van belang dat het overzicht van incidentele baten en lasten betrokken wordt bij het presenteren van het structureel begrotingssaldo.

Om uw gemeente hierbij te ondersteunen heeft de Commissie BBV de notitie Structurele en incidentele baten en lasten opgesteld. Eind 2024 heeft de Commissie BBV deze notitie op een aantal belangrijke onderwerpen herzien als gevolg van de publicatie van de Notitie incidenteel-structureel voor het Bestuurlijk Overleg Financiële verhouding (BOFv) van 21 november 2023. In deze notitie zijn afspraken vastgelegd en verduidelijkingen opgenomen over de verschillende vraagstukken die onder de noemer incidenteel en structureel worden geschaard. Zo bevat het de voorwaarden voor gemeenten hoe een eventueel surplus van de algemene reserve kan worden ingezet. Hierbij wordt opgemerkt dat het BBV en de uitingen van de commissie BBV leidend zijn bij de uitleg van het begrip incidentele baten en lasten.

De aangepaste notitie van de Commissie BBV is te raadplegen via deze [link](#).

Consultatie Notitie Verbonden partijen

De Commissie BBV heeft de Notitie Verbonden partijen geactualiseerd. De reden voor de actualisatie is onder andere de inwerkingtreding van de nieuwe Wet Gemeenschappelijke Regelingen. Daarnaast wordt er in het kader van bovenregionale problematiek afstemming en uitvoering veel en steeds intensiever samengewerkt in de vorm van verbonden partijen. De complexiteit van de problematiek die in deze partijen worden ondergebracht kan van invloed zijn op het inzicht en de invloed die een gemeenteraad heeft en de wijze waarop de gemeenteraad zijn taken uit kan voeren.

Het concept van de notitie is inmiddels voorgelegd ter consultatie via de website van de commissie BBV. De definitieve versie van de notitie verschijnt naar verwachting eind juni 2025 en wordt van toepassing met ingang van de begroting 2026.

Overgang APPA naar ABP heeft financiële gevolgen

De Rijksoverheid heeft besloten dat met de invoering van het nieuwe pensioenstelsel ook de Appa-pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers in het pensioenfonds ABP ondergebracht moeten worden. Dit zal naar verwachting per 1 januari 2028 plaatsvinden. Dat betekent dat per die datum de genoemde voorzieningen toereikend moeten zijn om de collectieve waardeoverdracht naar het ABP te kunnen dekken. Omdat het ABP strengere rekenregels hanteert voor de berekening van de pensioenverplichtingen, zal de overgang (negatieve) gevolgen hebben voor uw gemeente.

Om deze gevolgen goed in te kunnen schatten, is een gezamenlijk onderzoek gestart van het ministerie van BZK, IPO, VNG en Unie van Waterschappen. Dit onderzoek is nog niet afgerond.

	Samenvatting
	Jaarrekening
	Informatiewaarde jaarverslag
	Financiële positie
	Bevindingen controle
	Interne beheersing
	Speerpunten van de gemeenteraad
	Bijlagen
Actuele ontwikkelingen	
Sisa	
WNT	
Onafhankelijkheid	
Communicatie	
Urenbesteding	

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa-bijlage bij de jaarrekening 2024.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van de Nota verwachtingen accountantscontrole zwaardere rapporterings-toleranties dan voor andere onderdelen van de jaarrekening.

- De rapporteringstolerantie is per specifieke uitkering:
- EUR 12.500 indien de omvangsbasis kleiner of gelijk is aan EUR 125.000;
  - 10% indien de omvangsbasis groter dan EUR 125.000 en kleiner dan of gelijk is aan EUR 1.000.000;
  - EUR 125.000 indien de omvangsbasis groter is dan EUR 1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Hierna hebben wij onze bevindingen per specifieke uitkering opgenomen. Dit hebben wij gedaan in het format dat wettelijk verplicht is gesteld. De belangrijkste conclusie is dat er geen fouten en onzekerheden in de Sisa-bijlage zitten.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid		Goedkeurend		
Strekking controleverklaring getrouwheid		Goedkeurend		
Sisacode	Specifieke uitkering	Fout / onzekerheid	Financiële omvang in EUR	Toelichting fout/onzekerheden
AenM M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Fout	EUR 0	n.v.t.
AenM M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
AenM M7	Aanpak overlast asielzoekers	Fout	EUR 0	n.v.t.
AenM M7	Aanpak overlast asielzoekers	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

	Samenvatting
	Jaarrekening
	Informatiewaarde jaarverslag
	Financiële positie
	Bevindingen controle
	Interne beheersing
	Speerpunten van de gemeenteraad
	Bijlagen
	Actuele ontwikkelingen
	Sisa
	WNT
	Onafhankelijkheid
	Communicatie
	Urenbesteding

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Sisacode	Specifieke uitkering	Fout / onzekerheid	Omvang van de fout of onzekerheid	Toelichting fouten / onzekerheden
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Fout	EUR 0	n.v.t.
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
BZK C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Fout	EUR 0	n.v.t.
BZK C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
EZ F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden	Fout	EUR 0	n.v.t.
EZ F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Fout	EUR 0	n.v.t.
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Sisacode	Specifieke uitkering	Fout / onzekerheid	Omvang van de fout of onzekerheid	Toelichting fouten / onzekerheden
IenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Fout	EUR 0	n.v.t.
IenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
IenW23 E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	Fout	EUR 0	n.v.t.
IenW23 E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
JenV A31	Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van jeugdcriminaliteit 2024	Fout	EUR 0	n.v.t.
JenV A31	Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van jeugdcriminaliteit 2024	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
KGG K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Fout	EUR 0	n.v.t.
KGG K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
OCW D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	Fout	EUR 0	n.v.t.
OCW D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen controle

Interne beheersing

Speerpunten van de gemeenteraad

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen

Sisa

WNT

Onafhankelijkheid

Communicatie

Urenbesteding

	Samenvatting
	Jaarrekening
	Informatiewaarde jaarverslag
	Financiële positie
	Bevindingen controle
	Interne beheersing
	Speerpunten van de gemeenteraad
	Bijlagen
Actuele ontwikkelingen	
Sisa	
WNT	
Onafhankelijkheid	
Communicatie	
Urenbesteding	

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Sisacode	Specifieke uitkering	Fout / onzekerheid	Omvang van de fout of onzekerheid	Toelichting fouten / onzekerheden
OCW D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie	Fout	EUR 0	n.v.t.
OCW D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
OCW D12A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten	Fout	EUR 0	n.v.t.
OCW D12A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Fout	EUR 0	n.v.t.
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026	Fout	EUR 0	n.v.t.
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
SZW G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Sisacode	Specifieke uitkering	Fout / onzekerheid	Omvang van de fout of onzekerheid	Toelichting fouten / onzekerheden
SZW G13	Onderwijsroute _ deel gemeente 2024	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G13	Onderwijsroute _ deel gemeente 2024	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen

Sisa

WNT

Onafhankelijkheid

Communicatie

Urenbesteding

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Sisacode	Specifieke uitkering	Fout / onzekerheid	Omvang van de fout of onzekerheid	Toelichting fouten / onzekerheden
VRO J109	Meerjarig regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting	Fout	EUR 0	n.v.t.
VRO J109	Meerjarig regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VRO J209	Meerjarige regeling huisvesting aandachtsgroepen	Fout	EUR 0	n.v.t.
VRO J209	Meerjarige regeling huisvesting aandachtsgroepen	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VRO J55	Aanpak energiearmoede	Fout	EUR 0	n.v.t.
VRO J55	Aanpak energiearmoede	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VRO J56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	Fout	EUR 0	n.v.t.
VRO J56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VRO J75	Regiodeals 3e tranche	Fout	EUR 0	n.v.t.
VRO J75	Regiodeals 3e tranche	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VRO J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Fout	EUR 0	n.v.t.
VRO J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen

Sisa

WNT

Onafhankelijkheid

Communicatie

Urenbesteding

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen

Sisa

WNT

Onafhankelijkheid

Communicatie

Urenbesteding

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Sisacode	Specifieke uitkering	Fout / onzekerheid	Omvang van de fout of onzekerheid	Toelichting fouten / onzekerheden
VRO J94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	Fout	EUR 0	n.v.t.
VRO J94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VWS H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Fout	EUR 0	n.v.t.
VWS H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VWS H26B	Regeling specifieke uitkering randvoorwaardelijke functies jeugdhulp (SiSa tussen medeoverheden)	Fout	EUR 0	n.v.t.
VWS H26B	Regeling specifieke uitkering randvoorwaardelijke functies jeugdhulp (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VWS H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Fout	EUR 0	n.v.t.
VWS H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

	Samenvatting
	Jaarrekening
	Informatiewaarde jaarverslag
	Financiële positie
	Bevindingen controle
	Interne beheersing
	Speerpunten van de gemeenteraad
	Bijlagen
Actuele ontwikkelingen	
Sisa	
WNT	
Onafhankelijkheid	
Communicatie	
Urenbesteding	

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Sisacode	Specifieke uitkering	Fout / onzekerheid	Omvang van de fout of onzekerheid	Toelichting fouten / onzekerheden
VWS H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussenmedeoverheden)	Fout	EUR 0	n.v.t.
VWS H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussenmedeoverheden)	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VWS H39	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2024	Fout	EUR 0	n.v.t.
VWS H39	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2024	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Fout	EUR 0	n.v.t.
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

	Samenvatting
	Jaarrekening
	Informatiewaarde jaarverslag
	Financiële positie
	Bevindingen controle
	Interne beheersing
	Speerpunten van de gemeenteraad
	Bijlagen
Actuele ontwikkelingen	
Sisa	
WNT	
Onafhankelijkheid	
Communicatie	
Urenbesteding	

De belangrijkste bevindingen uit de controle van de WNT-verantwoording

Als onderdeel van onze controle hebben wij de naleving van de Wet Normering Topinkomens (WNT) gecontroleerd. Op grond van de wet zijn de griffier en de gemeentesecretaris aangewezen als topfunctionaris. Hun bezoldiging is juist en volledig verantwoord in de WNT-verantwoording in uw jaarstukken.

Wilt u meer weten over de WNT? Kijkt u dan op: <https://www.topinkomens.nl>

Controleverklaring bevat paragraaf inzake overige aangelegenheden anticumulatiebepaling WNT

Met ingang van 2018 geldt een WNT-regel voor de samenloop van topfuncties bij verschillende WNT-instellingen. Deze anticumulatiebepaling regelt dat de som van de bezoldigingen van iemand die uitvoerende topfuncties uitoefent bij meerdere rechtspersonen of instellingen, niet hoger mag zijn dan het van toepassing zijnde bezoldigingsmaximum. In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2024 hebben wij geen controle uitgevoerd op de naleving van deze anticumulatiebepaling. Dit hebben wij in onze controleverklaring bij uw jaarrekening in een paragraaf inzake overige aangelegenheden tot uitdrukking gebracht.

Bijlage Wet Normering Topinkomens (WNT)	
Aantal topfunctionarissen	U heeft drie topfunctionarissen verantwoord in de jaarrekening. De reden hiervan is dat gedurende de periode vanaf 22 oktober 2024 tot en met 31 december 2024 een medewerker op basis van een aanwijzingsbesluit de functie van gemeentesecretaris heeft uitgevoerd.
Aard dienstverband	Alle topfunctionarissen zijn gedurende 2024 in loondienst bij de gemeente geweest.
Betaling ontslagvergoeding	U heeft in 2024 één ontslagvergoeding binnen de WNT-grens uitgekeerd. Over deze vergoeding is specifiek verantwoording afgelegd in de jaarrekening 2024.

Samenvatting

Jaarrekening

Informatiewaarde
jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen
controle

Interne beheersing

Speerpunten van
de gemeenteraad

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen

Sisa

WNT

Onafhankelijkheid

Communicatie

Urenbesteding

Wij zijn gedurende de gehele controle onafhankelijk geweest van uw gemeente

Een belangrijke kernwaarde van onze beroepsgroep is dat wij onafhankelijk zijn van het orgaan dat de jaarrekening opstelt. Bij uw gemeente is dit gewaarborgd omdat de gemeenteraad onze opdrachtgever is en het college verantwoordelijk is voor het opstellen van de jaarrekening.

Wij hebben de naleving bewaakt van externe standaarden, het onafhankelijkheidsbeleid van ETL Assurance & Overheidsaccountants en de onafhankelijkheidsafspraken met uw gemeente. Wij bevestigen dat we aan deze onafhankelijkheidsvereisten hebben voldaan en voldoen.

Om onze onafhankelijkheid bij de controle van de jaarrekening te waarborgen hebben wij geen werkzaamheden uitgevoerd die buiten de kaders van onze overeenkomst vallen. Een andere maatregel die wij genomen hebben is dat alle teamleden die betrokken zijn bij de controle van uw gemeente persoonlijk hebben verklaard dat ze onafhankelijk zijn van uw gemeente. Deze verklaring is in ons controledossier opgenomen.

	Samenvatting
	Jaarrekening
	Informatiewaarde jaarverslag
	Financiële positie
	Bevindingen controle
	Interne beheersing
	Speerpunten van de gemeenteraad
	Bijlagen
	Actuele ontwikkelingen
	Sisa
	WNT
	Onafhankelijkheid
	Communicatie
	Urenbesteding

Belangrijke onderwerpen en aandachtspunten die wij met u hebben gecommuniceerd

Als ETL Assurance & Overheidsaccountants vinden wij het belangrijk om u te laten zien op welke wijze wij de belangrijkste onderwerpen en aandachtspunten van de controle aan u hebben gerapporteerd. Dit hebben we opgenomen in onderstaande tabel.

Vereiste communicatie grond van controlestandaarden	Controleplan	Management-letter	Accountants-verslag
Mededeling over de verantwoordelijkheden van de accountant.	●		
Bevestiging van onze onafhankelijkheid	●		●
Eventuele significante tekortkomingen in de interne controle		●	●
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		●	●
Niet-naleven van wet- en regelgeving		●	●
Schriftelijke bevestigingen gevraagd van het management			●
Alle zaken die van invloed zijn op de vorm en inhoud van de controleverklaring.		●	●
Ons standpunt over belangrijke kwalitatieve aspecten van de verslaggeving door het college			●
Rapporteren over significante moeilijkheden, aangelegenheden en overige zaken die van belang zijn voor het toezicht op het financiële verslaggevingsproces			●
Niet gecorrigeerde afwijkingen			●
Significante aangelegenheden die naar voren komen tijdens de controle in verband met verbonden partijen van de gemeente		●	●
Beschrijving van de reikwijdte en timing van de controle, waaronder significante risico's.	●		●

	Samenvatting
	Jaarrekening
	Informatiewaarde jaarverslag
	Financiële positie
	Bevindingen controle
	Interne beheersing
	Speerpunten van de gemeenteraad
	Bijlagen
	Actuele ontwikkelingen
	Sisa
	WNT
	Onafhankelijkheid
	Communicatie
	Urenbesteding

Onze urenbesteding in verband met de controle van de jaarrekening van uw gemeente

Onze urenbesteding is in overeenstemming met onze verwachtingen

De controle van de jaarrekening vereist voldoende tijd en aandacht van het controleteam. Hierbij beogen we een passende verdeling binnen het team ten aanzien van de onderwerpen, kennis en betrokkenheid. Ingevolge de maatregelen “In het Publiek belang” binnen de accountancysector rapporteren wij over onze urenbesteding ten aanzien van de jaarrekeningcontrole.

Teamlid	Begrote uren	Werkelijke uren
Partner	112	112
Manager	150	296
Controleleider	169	0
Beginnend controleleider	150	216
Assistent accountant	169	196
Totaal uren	750	820

Zoals uit de tabel blijkt zijn onze werkelijke uren hoger dan de verwachte uren. Dit zijn voornamelijk uren die door de ervaren medewerkers van het controleteam zijn gemaakt. De reden hiervan is dat we dit jaar enkele nieuwe medewerkers op het team hebben gehad die moesten worden ingewerkt. Dit vraagt incidenteel meer inspanning. Deze extra uren nemen wij voor onze rekening als investering in onze relatie.

ASSURANCE &
OVERHEIDSACCOUNTANTS

Bedankt voor de fijne samenwerking

